

Autorská kolekcia inšpirovaná maurskou výtvarnou kultúrou

BcA. Michaela Habová

Magisterská práca
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design obuvi
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Michaela Habová**
Osobní číslo: **K12392**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design obuvi**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Autorská kolekcia inšpirovaná maorskou výtvarnou kultúrou.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

D'ALLEVA, Anne. Arts of the Pacific Islands. 1. české vyd. New Haven, CT: Yale University Press, 2010, 176 p. ISBN 978-0300164121.

TURNER, Peter. Nový Zéland. Brno: Computer Press, c2010, 319 s. ISBN 978-80-251-2264-8.

LASSIG, Angela. New Zealand fashion design. Wellington, N.Z.: Te Papa Press, 2010, 528 p. ISBN 978-187-7385-377.

ROBLEY, Horatio Gordon. Tetování mezi Maori. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.

EBELOVÁ, Kateřina. Maska v proměnách času a kultur. 1. české vyd. Praha: Grada, c2012, 265 s. ISBN 978-802-4724-706.

Vedoucí diplomové práce:

MgA. Jana Buch

Ateliér Design obuvi

Datum zadání diplomové práce:

30. října 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

16. května 2014

Ve Zlíně dne 21. ledna 2014

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

MgA. Jana Buch
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 24. 4. 2014.....

BcA. MICHAELA HARCOVA.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odprá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia diplomovej práce a verzia elektronická, nahraná do IS/STAG sú totožné.

BcA. Michaela Habová

ABSTRAKT

Maurská kultúra, línie tetovania na tele ľudí, vyrezávanie sôch do dreva, to všetko nám tu zanechali maurský ľudia a mnoho ďalších zaujímavých vecí. Čo nám chceli svojím umením vyjadriť? Bol rituál rezania do pokožky obranným spôsobom pred nepriateľmi, alebo len túžba skrásliť svoje telo?

Tajomnosť, sila línií je to, čo cítiť z tejto kultúry. Aký dopad mal a má pre nové generácie, pre moreplavcov a objaviteľov, pre mňa samotnú.

Kľúčové slová: Maurská kultúra, tetovanie, sochy, línie, drevo.

ABSTRACT

Maori culture, line of tattoos on the body of people, carving sculptures in wood, it's all we have left Maori people and many other interesting things. What they would like to express with their art? Was ritual of cutting into the skin defensive way from enemies, or just the desire to beautify your body?

Mystery, the power lines is what you feel in this culture. What impact has to be for a new generation, for sailors and explorers, for me alone.

Keywords: Maori culture, tattos, sculptures, line, wood.

POĎAKOVANIE

PodĎakovanie patrí vedúcej ateliéru a taktiež vedúcej mojej diplomovej práce MgA. Jane Buch za spoluprácu a podporu v tvorbe.

Tiež sa chcem poďakovať Claudiovi Lucianimu a Edvinovi Sinarovi zo spoločnosti I.P.R. SPA za výbornú spoluprácu a ochotu pomôcť mi s dodaním podošiev.

Veľká vďaka patrí môjmu priateľovi Danielovi Soboličovi, ktorý ma inšpiroval vo výbere témy. Ďakujem mu za pomoc a veľkú podporu pri tvorbe a poznatkoch o Novom Zélande.

A v neposlednej rade sa chcem poďakovať celej mojej rodine a kamarátom, ktorí ma vo všetkom podporujú a dávajú mi silu ísť ďalej.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČASŤ	12
1 NOVÝ ZÉLAND	13
1.1 MAUROVIA (MAORI).....	14
2 MAURSKÉ UMENIE	15
2.1 ARCHITEKTÚRA.....	15
2.2 REZBÁRSTVO.....	15
2.3 SOCHÁRSTVO.....	16
2.4 MALBA.....	16
2.5 POUNAMU.....	16
2.6 TANEC.....	16
2.7 ODEV A OBUV.....	17
2.7.1 Kolonialisti.....	17
2.7.2 Prvá továrenskú výroba.....	17
2.7.3 Obuv.....	18
3 UMENIE MASIEK	20
3.1 LEBKY.....	20
3.1.1 Mokokokai.....	20
3.2 MASKY.....	21
3.2.1 Médium masiek.....	21
3.2.2 Veľkosť, tvar a dekorácie.....	22
4 BODY DECORATIONS	23
4.1 MALOVANIE NA TELO.....	23
4.1.1 Piktovia.....	23
4.1.2 Mehndi.....	24
4.2 OPALOVANIE.....	24
4.3 TETOVANIE.....	25
4.3.1 Tetovanie v praxi.....	25
4.3.2 Techniky a nástroje.....	25
4.4 HISTÓRIA TETOVANIA.....	26
4.4.1 Otzi.....	26
4.4.2 Amunet.....	28
4.5 FUNKCIA TETOVANIA.....	29
4.5.1 Rituálna funkcia.....	29
4.5.2 Estetická, dekoratívna a sexuálna funkcia.....	30
4.5.3 Magická, náboženská funkcia.....	30
4.5.4 Liečebná, preventívna funkcia.....	31
4.5.5 Komunikačná, identifikačná funkcia.....	32
4.5.6 Sociálna, skupinová funkcia.....	32
4.5.7 Hierarchická funkcia.....	33

4.6	MAURSKÉ TETOVANIE – MOKO	33
4.6.1	Prvé cesty na Nový Zéland	34
4.6.2	Mužské Moko.....	36
4.6.2.1	Muži so znakmi.....	36
4.6.3	Ženské moko	37
4.6.4	Tvorba moka	38
4.6.5	Vzory.....	39
4.6.5.1	Príprava pred tetovaním.....	40
4.6.6	Umelci	40
4.6.7	Vytratenie moka	40
4.6.8	Moko a európske krajiny.....	41
4.7	TETOVANIE, MAĽBA NA TELO V POLYNÉZII.....	41
4.8	TETOVANIE A SÚČASNOSŤ	42
II	PRAKTICKÁ ČASŤ	43
5	POUŽITIE MAURSKÉHO VZORU VO FASHION DESIGNE	44
5.1	GUL AGIS	44
5.2	RODARTE	45
5.3	ANNE SOFIE MADSEN.....	46
5.4	GIVENCHY.....	48
6	INŠPIRÁCIA LÍNIAMI MAURSKÉHO VZORU	50
6.1	LÍNIE A TVARY	50
6.1.1	Vzory.....	51
7	NOVÉ TRENDY.....	52
7.1	MATERIÁLY	52
7.2	FORMA	53
7.2.1	Obuv.....	53
7.2.2	Kabelky	54
7.3	DETAIL.....	56
8	POUŽITIE MATERIÁLU.....	57
8.1	TRIESLOČINENÁ USEŇ	57
8.2	PRÁCA S DREVOM.....	57
8.3	PODOŠVY	57
9	LASEROVÉ VYPALOVANIE VZOROV.....	59
10	AUTORSKÁ KOLEKCIA	60
10.1	BRANDBOARD	60
10.1.1	Logo	60

10.2	KEYBOARD.....	60
10.3	MOODBOARD	61
10.4	MODEL ČÍSLO 1	62
10.5	MODEL ČÍSLO 2	62
10.6	MODEL ČÍSLO 3	63
10.7	MODEL ČÍSLO 4	63
10.8	MODEL ČÍSLO 5	64
10.9	MODEL ČÍSLO 6	64
	ZÁVER	65
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	66
	ZOZNAM OBRÁZKOV	69
	ZOZNAM PRÍLOH.....	71

ÚVOD

„Pro návrháře je nebezpečné dívat se zpět. Především když uvěří, že už tu všechno jednou bylo. Současnost se pak zdá být podřadnou.“¹

Víziou magisterskej práce je vytvorenie autorskej minikolekcie, ktorá bude spočívať z troch párov dámskej obuvi a troch doplnkov. Inšpiráciou sa stala maurská (maorská) výtvarná kultúra. Chceli by sme spojiť nové technológie a trendy so starým remeslom.

O Novom Zélande sme sa dozvedeli veľmi veľa z kníh a hlavne z rozprávania. To bol hlavný dôvod pre výber tejto témy.

Nový Zéland si zamilujete a viem, že raz príde ten deň, keď ucítite tú obrovskú energiu, históriu a všetko s tým spojené na vlastnej koži.

Maurské vzory, tetovanie a kultúra je veľmi inšpirujúca a zaujímavá. V práci nejde o kopírovanie už daných motívov, ale o nový rozmer maurských liniek, ale zároveň ponechanie časti z histórie. Každé moko má svoju známku pravosti a je ilegálne ich kopírovať.

Použitie tohto vzoru nebude ľahké, pretože línie skrášľujúce maurské tváre majú svoju dušu, svoju minulosť a pravidlá. No zvedavosť a poznanie nového každého z nás poháňa ďalej a hlbšie do témy.

Dúfam, že transformácia získaných poznatkov do práce bude prospešná a posunie nás aspoň o krok dopredu. Tešíme sa na pracovanie s novými technológiami, materiálmi a formami. Verím, že sa nám podarí vytvoriť zaujímavú, ramenám pohodlnú a nohám lahodiacu kolekciu.

---

¹ Vicky-dance.infoblog.cz: Karl Lagerfeld. In: [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://vicky-dance.infoblog.cz/clanek/citaty-slavnych-modnich-navrharu-8194/>

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 NOVÝ ZÉLAND

Nový Zéland je ostrovný štát, ktorý sa nachádza v Tichom oceáne juhozápadne od Austrálie a patrí k zoskupeniu ostrovov nazývaných Austrália a Oceánia. Tvoria ho 2 hlavné ostrovy – Severný, Južný ostrov a množstvo menších ostrovov. Hlavným mestom Nového Zélandu je Wellington, no najväčším a najznámejším je Auckland - The City of Sails. Podnebie krajiny je mierne, no na mnohých miestach veľmi vlhké a kolísavé.

Vďaka izolovanosti Nového Zélandu sa tam vytvoril jedinečný ekosystém, ktorého hlavným znakom bolo nahradenie suchozemských cicavcov vtákmi. V dnešnej dobe môžeme na Novom Zélande vidieť jedinečný druh papagája Kea a taktiež aj vtáka Kiwi. Kiwi je jediný vták na svete, ktorý nemá krídla a patrí medzi hlavné symboly krajiny.

Prvými známymi obyvateľmi Nového Zélandu boli Maurovia, ktorí prišli z Polynézie. Aotearoa bolo slovo, ktorým pomenovali nikým nepoznanú krajinu – Nový Zéland.

Prví Európania, ktorí sa sem doplavili boli vedení Abelom Tasmanom, podľa ktorého je pomenovaný národný park a taktiež aj more medzi Austráliou a Novým Zélandom.

Veľký dopad na Maurské kmene mali prisťahovalci z Európy a s nimi prichádzajúce kresťanstvo. Nový Zéland sa stal kolóniou Veľkej Británie, Maurovia boli často utláčaní, dochádzali o pôdu a v krajine vládlo množstvo nepokojov. V súčasnosti maurská populácia narastá a tvorí 16% z celkového počtu obyvateľov.

Môj priateľ žil rok na Novom Zélande a vďaka nemu máme možnosť spoznať Nový Zéland aj bližšie, než z fotiek a z internetu. Neustále sme boli v kontakte počas jeho pobytu, čítala som jeho blog² a po príchode na Slovensko mi o Novom Zélande veľmi veľa krát rozprával. Nový Zéland je jeden obrovský raj na Zemi, ktorý pripomína botanickú záhradu. Sú tam krásne rozsiahle lesy, ktoré striedajú lúky plné oviec a dobytky, úžasné skalnaté hory so zasneženými vrchmi, ľadovce, nádherné malebné pláže, tiché zátoky, množstvo malých ostrovov, kryštalicky čisté jazerá a veľa geotermálnych oblastí – jednoducho panenská príroda, v ktorej nie je vidieť skoro žiadny zásah človeka. Ďalšia vec, ktorá zaujme je pozitívne správanie ľudí, ochota pomáhať, srdečnosť, nemateriálne hodnoty a hlavne silný vzťah k prírode.

---

² SOBOLIČ, Daniel a Adam MOLNÁR. NEW ZEALAND. In: [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://adamanddanoinnewzealand.blogspot.cz>

Obrázok 1 Nový Zéland-Wanaka lake

1.1 Maurovia (Maori)

Príchod obyvateľstva na ostrov je zahalený do tajomstiev. Podľa povesti bol prvým bádateľom Nového Zélandu objaviteľ Polynézan Kupe okolo roku 950 po Kristovi.

Podľa archeologických nálezísk odborníci tvrdia, že Nový Zéland bol osídlený najskôr na prelome 13. a 14. storočia. Názory iných sú, že osídlenie bolo už pred 2000 rokmi, ale človek tu neprežil.

Maurovia okrem seba priviezli na ostrovy niekoľko druhov rastlín a zvierat. Napríklad potkana (kiore), ktorý bol veľkou pochúťkou, alebo pes (kuri).

Obyvateľstvo sa delilo do kmeňov, ktoré sa líšili tradíciami a z časti aj jazykovo. Boli veľkí bojovníci. Kmene pravidelne viedli dlhé, krvavé boje. Nebolo tomu však vždy. Prví Maurovia boli mierumilovní, mali dostatok potravy, pôdy. Pravdepodobne po vyhubení vtáka Moa (trojmetrový nelietavý vták), ktorý bol hlavným zdrojom potravy sa ľudia stávali kanibalmi.

Najprv používali prosté zbrane, čo im zabráňovalo porazenie celého kmeňa, ale po príchode Európanov sa situácia zmenila. Boli schopní sa navzájom vyvraždiť, aj celé kmene. Vďaka tomu mali prisťahovalci voľné územie na zabývanie sa. V polke 20. storočia už nemali s kým bojovať. Zachránené kmene sa zjednotili a spolu zastupovali maurské práva v krajine.³

---

³ IKAR. *Nový Zéland*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2004, 384 s. ISBN 80-249-0365-2.

2 MAURSKÉ UMENIE

Maurovia si vytvorili vlastnú kultúru. Pretvorili polynézsku na svoju osobitú, ktorú nenájdeme nikde inde na svete.

Umenie kmeňov bolo vyhradené len vyššej spoločnosti. Vďaka rozľahlým lesom, horinám a rybolovu sa stávajú ich médiami drevo, kameň a kosti.

2.1 Architektúra

Maurovia si svoje príbytky stavali zväčša na vyššie položených miestach. Dedina (Pu) bola ohraničená stĺpovou bránou a na cípe bola postavená vyhladková veža. Pu stráži 24 hodín denne.

Maurské zhromažďovacie domy boli charakteristické jedinou veľkou sedlovou strechou, ktorú nesú dokonale vyrezané nosné stĺpy zarazené do zeme. „*Okřídli verandy symbolizujú paže predkú, hřebenová vaznice páteř kmene a krokve větve rodokmenu.*“⁴ Veľa maorských domov bolo prestavaných alebo upravených pomocou moderných materiálov.

2.2 Rezbárstvo

Toi whakairo je názov pre výtvarné rezbárstvo. Používala sa skrátaná verzia whakairo. Boli výnimoční rezbári. Obrazce nemali náboženský zmysel. Vyobrazujú svojich predkov. Tieto vyobrazenia vyrezávali pomocou ostrých nástrojov ako mušle, opracované kamene. Rezbárske veľdiela môžeme vidieť na bočných stranách kánoe, príbytkov, majstrami boli v osobných ozdobách a doplnkov, zbraniach..

Práca s tvrdým materiálom bola výhradne pre mužov. Ženy pracovali s jemným materiálom ako je perie, prírodné vlákna a podobne.

---

⁴ *Nový Zéland*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2004, s. 26. ISBN 80-249-0365-2.

2.3 Sochárstvo

Sochárstvo a rezbárstvo je veľmi dôležité pre historikov, pretože o histórii Maurov nie sú žiadne písomné dokumenty. Každá socha a ornament popisuje historické udalosti, osobnosti a každý jedinec dokázal porozumieť daným dekoráciám.

2.4 Maľba

Maurská maľba bola charakteristická tromi základnými farbami, biela, červená, čierna. Môžeme túto trikolóru spozorovať na takmer všetkých druhoch umeleckých diel, maľby, sochárstvo, stavitelstvo. Povešť hovorí o tejto farebnej kombinácii - čierna znázorňuje tmu, červená krv a biela je svetlo.

Keďže maurská gramotnosť nebola príliš na vysokej úrovni, umelci vkladali do maľieb skryté nevypovedané symboly a znaky. Podľa maľieb môžeme určiť z akého kmeňa sa nachádza a čo znamená.

2.5 Pounamu

Táto nerastná surovina, zelený kameň, sa nachádza len na západnom ostrove Nového Zélandu. Odpradáva sa považovaný za posvätný. Pre Maurov má však aj materiálnu hodnotu.

Kameň používali hlavne na výrobu šperkov, nástrojov i zbraní. Mať zbraň z Pounamu bolo symbolom váženosti. Hei Tiki bol zasa prívesok z tohto nerastu a nosil sa na pamiatku predkov. Vyrábalo sa mnoho ďalších predmetov z opracovávaného zeleného kameňa.

2.6 Tanec

Nový Zéland je preslávený národným tancom Kapa Haka po celom svete. Je to jedinečné predstavenie spevu a tanca. Všetky pohyby majú svoj význam.

Starí Maurovia tento tanec predvádzali ako rituál pred bojom na zastrašenie nepriateľa. Mali vyplazený jazyk, potetovanú tvár jemne skrivenú do grimasy a synchronizovaný pohyb všetkých končatín.

V dnešnej dobe ho môžeme spozorovať na začiatku každého ragbyového zápasu tímu All Blacks. Je veľmi náročné sa naučiť všetky časti tanca a dokonale im porozumieť.

Haka sa dodnes vyučuje v tanečných centrách. Istý inštruktor povedal, že pravidlo dobre odvedených pohybov tanca je v rozpoložení duše a o odbúraní zábran. Po celý čas predstavenia musí byť vyplazený jazyk ako v predhistorickej dobe.

2.7 Odev a obuv

Polynézski predkovia po príchode na Nový Zéland používali papierovník čínsky (strom), z ktorého vyrábali tapa tkaninu. Rastlina je však náročná na podnebie a v chladnejšej novozélandskej klíme to bolo takmer nemožné. Nahradili ju ľanom a kapustovými listami. Robili si z nich sukne a plášte. Boli doplnené vtáčím perím a srst'ou psa, z ktorého využívali aj kožu. Na šitie používali kostné ihly.

2.7.1 Kolonialisti

Pri koloniálnych cestách často posádka prinášala odev a obuv. Roku 1849 bola príručka pre emigrantov s odporúčením o počte kusov oblečenia. 48 košiel, 18 viest, 60 párov ponožiek, bundy, nohavice a mnoho ďalších vecí. Preto prist'ahovalci často prosili o obnosené veci priateľov pred odchodom.

Odev bol veľmi náročný na dostupnosť až do koloniálneho obdobia v 19. storočí. Roku 1850 sa začali objavovať ready-to-wear oblečenie v obchodoch. Začala sa predávať aj galantéria, tkaniny, látky. Obleky na mieru a klobúky si nechávali šiť na mieru. Zákazka bola náročná finančne pre zákazníka. V 80. rokoch 19. storočia bolo asi 4000 krajčírov a krajčirov. Palmerstin North bolo mesto hlavne s odevnými podnikmi. Vyrábali okrem konfekcie aj klobúky, pančuchy, uniformy.

Na konci 19. storočia bol Nový Zéland najväčším dovozcom textilných výrobkov. Firmy Wellington Levin & Co a Bing Harris & Co boli najväčšie dovážajúce firmy.

V 20. storočí sa móda šila prevažne doma. Bol to najjednoduchší a najdostupnejší spôsob dodržiavať módne štýly 20. storočia. Krajčírky si privyrábali šitím módy pre vyššiu spoločnosť.

2.7.2 Prvá továrenská výroba

V roku 1873 bola založená v Dunedin prvá textilná továreň Bendix Hallenstein. Importoval svoje odevy do ďalších miest ako je Invercargill a Queenstown. Bendix mal pocit, že pre novozélandský trh nie je nevyhnutné dovážať oblečenie a začal vyrábať. V manufaktúrach pracovali ženy aj muži. Každý zamestnanec bol platený od náročnosti práce

a od zručnosti, čiže ženy mali menšie výplaty. Taktiež nemali často kvalitné podmienky pre prácu. Na tento podnet bola založená „Únia krajčirok“ v roku 1889, ktorá dohliadala na správne podmienky pre prácu. Textil vyrobený na Novom Zélande väčšinou nebol vyvážený do ostatných krajín.

2.7.3 Obuv

Dobry pár topánok na denné nosenie bol dovážaný od roku 1850 a stál v prepočte asi jednu libru. Začali sa nastavovať malé a stredné podniky na splnenie miestnych potrieb. Aj napriek tomu sa však predávali produkty dovážané.

Od roku 1870 vláda nariadila zaplatiť jeden šiling za privezený pár, čo bolo pomerne drahé a bolo to na podporu miestneho priemyslu. Aj napriek tomu trh s obuvou bol z väčšej časti zo zahraničia.

V roku 1895 na Novom Zélande bolo 65 tovární na obuv a vyrábali cca milión párov ročne. O pätnásť rokov neskôr to bolo o pol milióna viac párov.

Obuvnícke továrne sa rozrástli po druhej svetovej vojne. Až 95 percent predávanej obuvi bolo vytvorených v krajine.

Najväčšie firmy na Novom Zélande od roku 2000 sú McKinlay's, Paraflex, Bobux a Kumfs.

McKinlay's je najväčší výrobca pre všetky typy obuvi, začal ako Dunedin v roku 1879. Od 2009 vyrábajú už len šitú obuv, kvalitnú.

Paraflex je firma špecializovaná na bezpečnostnú obuv, ktorá sa používa v priemysle a v službách a začiatok sa datuje na 1984 v Christchurchi.

Bobux vyrába detské kožené topánky pre dojčatá, ktoré sa vyvážajú do zahraničia. Túto firmu založil Chris Bennett, ktorý navrhol pre svoju dcéru topánky s elastickou časťou na členku. Tiež vyvinul eko proces pri výrobe usní.

Kumfs vznikol roku 1940 za dozoru pediatriov Mervyn Adams a Davida Robertsona. Začali riešiť problémy so šírkou obuvi privážanej zo zahraničia. Výroba však prebiehala v Ázii.⁵

Obrázok 2 maurská žena

---

⁵ *Teara: Story: Clothing and footwear manufacturing* [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.teara.govt.nz/en/clothing-and-footwear-manufacturing/page-2>

3 UMENIE MASIEK

V Polynézii a Melanézii mali dlhodobú tradíciu masky. Slúžia k prechodovým rituálom, spojeným s určitou časťou života jedinca. Títo ľudia verili v animizmus, často komunikovali s predkami a prosili ich o pomoc a rady. Vyhradili im posvätné miesto, najčastejšie ide o malé ostrovy, jaskyne a sopky. Nikto nesmel vkročiť na toto územie.

Kult lebiek, symbol sídla duše, bol rozšírený po celom Tichomorí. Môžeme predpokladať, že práve tento kult je predchodca masiek a tetovania.

Animizmus a obrady pre zosnulých po príchode Európanov začali upadať. Boli potláčané misionármi, ktorí ovplyvňovali vieru, kultúru a priority. Napriek tlaku z Európy si niektoré kmene zachovali tradičné obrady a slávnosti spojené s maskovaním a tetovaním.

3.1 Lebky

Upravené lebky náčelníkov slúžili ako obradné figúry pri tradičných rituáloch. Ich dotváranie bolo sprevádzané domodelovaním hlinou, voskom, tmelom z rastlín, domaľovaním, rytím ornamentov a ozdobami. Novoguinejskí Asamti rituálne zdobili lebky predkov farebnými semenami v hline vtlačenými do otvorov lebky. Skrášľovali ich parochňami a šperkmi. Každá ozdobená lebka predstavuje konkrétneho zosnulého.

3.1.1 Mokokai

Je termín pre nabalzamované, zakonzervované hlavy potetovaných Maurov. Slúžili ako spomienky na mŕtvych, víťazstvá v boji. Mať hlavu náčelníka alebo protivníka s mokom bola pre primitívnu spoločnosť veľmi dôležitá.

Podstata zvyku nebola len o spomienkach, často mokokai nahradzovali sochy, obrazy a pomníky. Hlavy nepriateľov lemovali maurské chodníky a ich okolie. Aj napriek výhre si cenili hlavy porazeného a vzdať sa tejto cennosti bolo pre víťazný kmeň nepredstaviteľné. Maurovia s hlavami často obchodovali, alebo dokonca viedli boje a súťaže.

Naopak mokokai príbuzných boli veľmi opatrne uložené do bezpečného miesta. Vyberané nasvetlo boli len pri dôležitých udalostiach.

Dodnes môžeme tieto mumifikované časti tela vidieť ako exponáty v múzeách. Aj napriek vysokému veku majú vysušené hlavy zachované zuby a vlasy v pôvodnej verzii. Odrezaná hlava bola najprv zbavená mozgu a očí. Diery boli zaliate zmesou živice a ľanových vlákien. Hlava sa následne varila alebo dusila, údila nad ohňom a potom sušila

niekoľko dní na slnku. Záverečnou fázou mumifikácie bolo potretie hlavy žraločím tukom.⁶

Obrázok 3 moko moko

3.2 Masky

3.2.1 Médium masiek

Tahiti a Havaj sú známe obradmi plodnosti. Predvádzala ich maskovaní tanečníci. Poprepletané farebné perie označuje ich masky a helmice.

Nová Guinea je preslávená tvárovými a štítovými maskami na iniciačný a pohrebný rituál.

Typickým znakom polynézskej kultúry bolo tetovanie Samoáncov, Markézanov, Maurov a ďalších etník. Maurovia si skrášľovali svoje tváre vzormi moka a táto ornamentika sa prejavovala aj v drevených maskách.

Na vytvorenie masiek ľudia používali drevo, kôru stromov, ratan, lyko, alebo kombinácia viacerých médií. Pri niektorých rituáloch sa vyskytujú aj masky utkané z prírodných

---

⁶ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.

materiálov ako napríklad tapa. Ďalší materiál používaný na výrobu masiek bola korytnačičina, rozrezaná a následne spojená.

3.2.2 Veľkosť, tvar a dekorácie

Veľkosť masiek je rôznorodá. Od najmenších kultových masiek cez pretvorené lebky ku gigantickým. V oblasti toku Sepiku boli nájdené nadrozmerné kónické masky s veľkosťou po pás jedinca. Ďalej sa vyrábali gigantické ratanové maskové konštrukcie.

Tvar je zväčša symetrický, oválny, niekedy zašpicatená brada, krivý nos.

Dekorácie masiek sú rozdielne podľa polohy a kmeňov. Zoomorfne motívy používali pri rituáloch kmene na ostrove Nové Írsko. Taktiež svoje masky dopĺňali oranžovými vlasmi vyčesanými do číra. Pre ceremóniu malanggan vytvárali masky s geometrickým dekórom (červená, biela, čierna farba).⁷

Obrázok 4 maurská maska

---

⁷ EBELOVÁ, Kateřina. *Maska v proměnách času a kultur*. 1. české vyd. Praha: Grada, c2012, 265 s. ISBN 978-802-4724-706.

4 BODY DECORATIONS

Telo je ľudská schránka, ktorú odpradáva ľudia skrášľovali. Nehovoríme však o skrášľovaní pomocou oblečenia a šperkov ale o skrášľovaní pokožky samotnej. Už v dobe kamennej sa ľudia natierali, farbili, opaľovali aby vzbudili rešpekt, krásu, nadradenosť a mnoho ďalších atribútov.

4.1 Maľovanie na telo

Od praveku si ľudia zakladali na zvýrazňovaní svojich črt pomocou farbív. Dokladajú to nálezy kostených a bridlicových nádob plných farieb. Jeden z najvýznamnejších českých archeológov 20. storočia, Jiří Neustupný napísal o tom, že v predhistorickej dobe používali prírodnú farbu ako je čierna, žltá, červená, k maľovaniu tela a tváří. Miešali sa na kamenných doštičkách. Prvé dôkazy o skrášľovaní tela môžeme vidieť v starom paleolite. Farbili si takmer každú časť pokožky. Zistené boli v európskej aj africkej oblasti.⁸

V starom Egypte sa ľudia príliš starali o svoje telá, pokožku a celkový vzhľad. Odstraňovali si telesné ochlpenie a zvýrazňovali si napríklad žily modrou farbou, bradavky zlatou.

Maľovanie na telo prerástlo v niektorých kultúrach až do metód s trvalejšími následkami. Táto metóda sa zachovala dodnes. Používali sa zväčša prírodné farbivá z rastlín a nerastov.

4.1.1 Piktovia

Piktovia, alebo národ pomalovaných, si v boji proti nepriateľom maľovali celé telá na modro. Tento pigment získavali z rastliny borytu farbiarskeho. Vedci však zistili, že tento druh farbiva na ľudskú pokožku nepôsobí tak účinne ako na textil. Je pravdepodobnejšie, že pigmenty skôr získavali z pôdy bohatej na meď alebo železo, čo vykazuje, že toto farbivo bolo veľmi jedovaté.

---

⁸ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 16. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

4.1.2 Mehndi

Hena je prírodné farbivo, rastlinného pôvodu, ktoré má dlhšiu trvácnosť. Maľba henou zanechá svoj pigment na pokožke až po dobu troch týždňov.

Mehandi, dekoratívne zdobenie henou na telo, vo forme obrazcov je tradičné pre Indiu, Pakistan, Bangladéš. Tento spôsob skrášenia pokožky bol spojovaný so slávnostnými príležitosťami ako je napríklad svadba. Mehandi bolo aplikované najviac na chodidlá alebo ruky, ale vyskytuje sa aj na hrudníku, krku alebo tvári. V Indii a niektorých častiach Stredného Východu si takto zobia telo ženy, no v ostatných krajoch môžeme henové obrazce nájsť aj u mužov.

4.2 Opaľovanie

Opaľovanie alebo natieranie hnedej, oranžovej či žltej farby na pokožku bolo znamenane už v dobe egyptskej. Avšak tento trend nebol ďalej spomínaný až do dvadsiateho storočia, pretože opálenie bol znakom manuálnej činnosti vonku. Považovalo sa to za podradnú a absolútne odpudivú.⁹

Opaľovanie prišlo do módy vďaka známej módnjej ikone Coco Chanel, ktorá sa nechcane pri dovolenke vo Francúzskej Riviére spálila. Jej obdivovateľky ju hneď začali napodobňovať, pretože mali pocit, že opálenie ich zaraďuje do vyššej spoločnosti.

Dlhé roky sa tak opaľovanie stalo módnym doplnkom a nevyhnutnosťou pre každého. Tento trend sa po preukázaní nepriaznivých účinkov slnečného žiarenia na pokožku, v najhoršom prípade až rakovinou, vytratil alebo ho nahradilo takzvané nepravé opálenie.

V 50. rokoch 20. storočia boli objavené samoopaľovacie krémy. Takmer všetky obsahovali henu, čo dodalo pokožke hnedožltý odtieň a nepríjemný zápach. Aj napriek určitým negatívam tento produkt bol dobre predávaný a poznáme ho dodnes.

Na konci 20. storočia veľkí fanúšikovia módy vystavovali svoje telá ultrafialovému žiareniu v soláriách. Po zistení škodlivosti UV žiarenia si svoje telá začali nechávať natriekať nepravým opálením v špecializovaných salónoch.

---

⁹ COX, Barbara. *Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy*. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. ISBN 978-802-0429-285.

4.3 Tetovanie

James Cook sa v roku 1969 zoznámil s pojmom pre označenie tetovania. Tahitské slovo tatau v preklade znamená označovať. V samojčine používali slovo tautau pre označenie kreslenia, tatu v malajčine zasa znamená rana. Takmer všetky jazyky používajú podobné výrazy, anglicky tattoo, v nemčine Tätowierung, rusky tatujrovka, poľsky tatuaż. Japonské tetovanie si zachovalo historický názov irezumi, horimono, šisej. Havajčania majú tiež vlastný výraz, kakau a aj mnoho ďalších národov.

4.3.1 Tetovanie v praxi

Slovo tetovanie však nemá takú veľkú váhu ako prax. V encyklopédii Britanica je tetovanie definované ako trvalá kresba alebo ornament na tele človeka. Farbivo je pod kožou nositeľa. Tento termín sa používa aj pre zámerné vytváranie jaziev (cikatrizácia=skarifikácia)¹⁰

Rozoznávame tri hlavné druhy tetovania, vytvárania trvalých ornamentov na pokožke. Čierne, polychrómové a jazvové. Ide o starú formu skrášľovania tela. Permanentné zdobenie tela je rozšírené po celom svete a nie je možné ani pomocou odborníkov určiť ucelenú teóriu o rozšírení tetovania a použitia techniky a podobných ornamentov pri ich zhotovovaní. Môžeme sa len domnievať, že ľudia chceli zvýrazniť a odlišiť svoje telá, zaradiť sa do vlastnej skupiny, dať najavo svoj názor, postavenie alebo len dostať pigment navždy do pokožky.

4.3.2 Techniky a nástroje

Keď si predstavíme tetovanie ako akt, vybaví sa nám ihla s farbou. Táto technika bola najjednoduchšia. Do vpichovaných rán sa pridávali tmavé farbivá. Takéto tetovanie môžeme nájsť u kalifornských indiánov. Aztékovia zasa používali hlinené predtetovacie razidlá. V kmeňoch, ktoré boli poznačené nízkymi teplotami, si vyrábali dierkované ihly. Obrazce vznikali pomocou farbených nití sadzou s olejom, ktoré sa preťahovali cez diery v ihle.

---

¹⁰ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 16. Dějiny odívání. ISBN 8071067806

Ďalej sa stretávame s technikou vnášania farby do kože pomocou ostrých miniatúrnych hrabličiek. Táto technika sa objavila v Polynézii, Mikronézii a v častiach Malajzie.

Farebné tetovanie, ktoré bolo spracované vďaka sade niekoľkých ihličiek s drevenou rukoväťou, bolo charakteristické pre Japoncov. Na sfarbenie používali kurkumu, purpur a indigo.

Ďalej sa používali nástroje medené, vzhľadovo pripomínajúce pero. V niektorých etnických skupinách sa môžeme stretnúť s technikou rezania do kože a následné zasypávanie do rán. Tu sa používali nožičky, ostré lastúry, kovové polky, obrúsené zuby a mnoho ďalších ostrých nástrojov.

Američan Samuel O'Reilly si nechal certifikovať prvý elektrický strojček v roku 1891. Princíp strojčeka sa používa dodnes.

4.4 História tetovania

História tetovania pravdepodobne pre nás zostane tajomstvom, pretože vedci nevedia povedať s určitou pravdepodobnosťou, kedy sa tetovanie prvýkrát objavilo. Niektorí antropológovia tvrdia, že v dochovaných pozostatkoch môžeme nájsť zárezy, ktoré mohli byť spôsobené rituálnym rezaním. Podľa zachovaných sošiek Venuše nevieme s presnosťou určiť, či daná kresba bolo znázornenie tetovania alebo len obyčajná maľba.

4.4.1 Otzi

V roku 1991 manželský pár našiel v alpách muža zamrznutého v ľadovci. Spočiatku si všetci mysleli, že ide o telo človeka z danej doby, ale ako vedci zistili, išlo o telo muža z mladej doby neolitickej. Tento nález bol pre viacero vedeckých sfér kľúčovým. Tak ako pre obuv, aj pre tetovanie.

Spočiatku drobné tetovanie považovali vedci za popáleniny alebo stopy po bičovaní. Pokožka mumifikovaného človeka bola čiastočne stmavená, čo zhoršuje viditeľnosť tetovania. Na tele Otziho bolo objavených 14 skupín značení. Ornamenty pozostávajú z 1 až 7 čiar a 2 krížov. Na ľavom zápästí mal 2 paralelné krúžky. Na ľavej strane bedrovej chrbtici našli odborníci 6 zväzky čiar na pravej len 1 zväzok. Na vnútornej strane pravého kolena

a vľavo vedľa Achillovej šľachy mal znamenia v tvare kríža. Skupiny čiarok mal vytetované na ľavom lýtku, pravom chodidle a na vonkajšej strane členka.¹¹

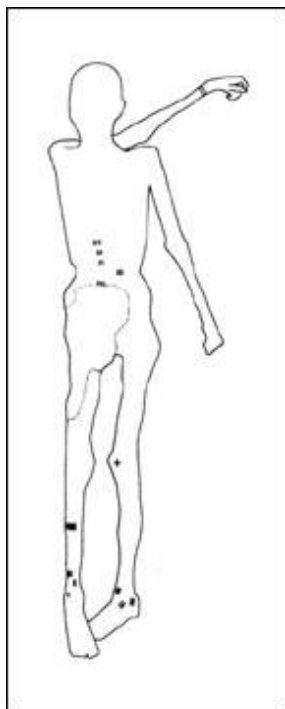

Obrázok 5 Otziho tetovanie

Najčastejšie sa pri tetovaní používala, spomínané vyššie, kašovitá zmes. Prášok z čierneho uhlia so slinami alebo sladkou vodou, ktorá sa vtierala do narezaných, poškrábaných rán. Takým istým spôsobom si Otzi zhotovil takmer všetky svoje tetovania sám, okrem jednej chrbtovej pravdepodobne s pomocou kosteného šidla, ktoré sa našlo spolu s telom. Takýto spôsob sebatetovania je veľmi zriedkavý. Takmer vždy je 1 ďalší, ktorý tetovanie zhotovuje.

---

¹¹ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 62. Dějiny odívání. ISBN 8071067806

Obrázok 6 Otziho tetovanie

4.4.2 Amunet

Otziho tetovanie je považované za najstaršie známe tetovanie na ľudskom tele. Pred nálezom však boli určené ako najstaršie archeologické nálezy farebnej tetuáže egyptskej kňažky Hathor (2040 až 1780 pred našim letopočtom), ktorá bola predtým nositeľkou mena Amunet. Múmnia bola vykopaná v Dér-el Bahrí v roku 1891 vo skvelom stave. Jej telo zdobili okrem šperkov aj pozdĺžne tetovania na rukách a stehnách. Okrem toho ju zdobil eliptický čiarkovaný útvar na podbrušku, ktorý podľa odborníka na staroegyptskú tatuáž Robert S. Bianchi mal symbolizovať plodnosť a sexualitu.

Nielen ženské múmie z egyptskej ríše boli tetované, ale aj mužské telá zobrazené napríklad na hieroglyfe mentene. Vyobrazenia boli kultové, ochranné symboly.

V Novej ríši egyptskej malo tetovanie veľký úspech či z náboženského alebo svetového typu. Nosili ich prevažne ženy.¹²

---

¹² RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s.65. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

Ani po všetkých nálezoch z doby egyptskej nemôžeme tvrdiť, že tetovanie bolo rozšírené iba v okolí rieky Níl a bolo akousi kolískou pre toto nádherné umenie. Vďaka precíznej mumifikácii tiel z tejto doby sa dozvedáme o technike a možnostiach tetovania.

4.5 Funkcia tetovania

Tatuáže nemôžeme považovať len za nejaké zdobenie tela. Tetovanie má mnoho významov, ktoré sa po celý čas menia, vyvíjajú vďaka miestu a času tvorenia ale i vďaka nositeľovi a autorovi týchto obrazcov na pokožke. Antropológ Konrad Spindler skúmal možné významy a funkcie tetovania, popísal ich ako zlúčeninu viacerých významov, ktoré sa vzájomne prekrývajú a dopĺňujú. Obrazec na ľudskom tele má buď psychologický alebo praktický význam. Často sa stáva, že tieto dva významy sa prekrývajú. Obrazce majú výrečné hodnoty, avšak tetovanie má hlavne skrášľovací význam. Ľudia si znaky dávali za dosiahnutie istých životných medzníkov - svadba, pohlavná zrelosť a mnoho ďalších.¹³

Tetovanie ďalej môže upozorňovať na politické presvedčenie, sexuálne signály, vnútorný stav človeka, náboženský význam. Ďalej vďaka obrazcom na pokožke môžeme vyjadriť svoje postavenie v spoločnosti, pôvod, identitu alebo príslušnosť určitej skupiny alebo medicínsky účinok a šamanstvo..

Význam tetovania je takpovediac nekonečným zoznamom. Niektoré významy sa však nedajú oddeľovať, ale naopak prekrývajú sa či dokonca súvisia.

4.5.1 Rituálna funkcia

U domorodcov rôznych kmeňov sa tetovanie často spája s rituálmi, obradmi, ktoré vypovedajú určitú zmenu v živote človeka. Niektorí sociobiológovia a etológovia tvrdia, že rituálne zjazvenia a tetuáže boli niečo ako test imunitnej zdatnosti jedinca. Ten musel čeliť infekciám, parazitom a až po pozitívnom prekonaní všetkých dôsledkov sa stáva tetovaný atraktívnym pre danú spoločnosť.

---

¹³ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 40. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

Rituál tetovania bol často sprevádzaný ďalšími iniciačnými praktikami a veľkou, v najhorších prípadoch, až smrteľnou bolesťou. Avšak v spoločnosti si uctievali ľudí, ktorí podstupovali najzložitejšie vzory, ktoré zdobili celé telo. Na ostrovoch Samoy, bola tatuáž spájaná s dospelosťou chlapca. Ten vo svojich 16 rokoch musel podstúpiť tetovací rituál, tak dal najavo svoju vyzretosť. Žiadna žena tohto kmeňa by si nepotetovaného muža nezobrala za manžela a v spoločnosti by nemal žiadnu váhu.

Vďaka novodobým technológiám tetovanie nespôsobuje až takú bolesť a pri riadnom ošetrovaní nečelí ani infekciám a parazitom. Niektoré subkultúry sa však vracajú k pôvodnému rituálu tetovania, napríklad *Modern Primitives*.

4.5.2 Estetická, dekoratívna a sexuálna funkcia

Skrášľovanie tela, ozdobenie samého seba je najviditeľnejšia a dôležitá funkcia tetovania. Tatuáž však nepôsobila vždy ako forma skrášlenia. Pri niektorých kmeňoch mala pôsobiť odstrašujúco v boji, ako dokladá maurské moko na tvárach bojovníkov z Nového Zélandu.

Zakrývanie určitých telesných partií bolo hlavnou témou pre etnografy. Ženy na Borneu boli skrášlené tetovaním na pažiach, ktoré vyzerali ako čipkové rukavice. Obyvatelia Samoy boli odetí do potetovaných nohavíc, od pásu po kolená. A mnoho ďalších kmeňov zdobilo vytetované „oblečenie“.

„*Estetická a erotická funkcie koexistujú, podporujú se navzájom. Lebo je milované to, čo je krásne.*“¹⁴ Táto funkcia tetovania pretrváva dodnes. Ženy si často zvýrazňujú ženské krivky a intímne časti tela. Muži naopak využívajú obrazce, ktoré podporujú mužnosť, dravosť, bojovnosť. Tetovanie je často skryté pod odevom, ale v ten správny čas môže byť odhalené, čo zvyšuje atraktivitu dobývanej bytosti.

4.5.3 Magická, náboženská funkcia

Zdobenie splňuje rysy homeopatickej mágie, ktorá je založená na zákone podobnosti, a mágii kontaktnej, ktorá je založená za zákone dotyku. Tetovali si preventívne ochranné

---

¹⁴ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 46. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

ornamenty a symboly, ktoré mali príslušníkov daného kmeňa chrániť alebo urobiť z jedinca niečo výnimočné.

Totemizmus má blízky vzťah k tetovaniu podľa francúzskeho sociológa Émila Durkheima. Totemy nemali kmene len na domoch, bočných stranách člnov, zbraniach, nástrojoch, ale predovšetkým na ľudskom tele. Ľudia svoje znaky umiestňovali nielen na ich vlastné predmety, ale stali sa ich nositeľmi.¹⁵

Náboženstvo je úzko späté s mágiou, to sa odrazilo aj v tetovaní a znázorňovaní určitej symboliky na svoje telo buď jednotlivito, alebo skupinové tetovanie, ktoré označovalo danú skupinu veriacich. Ani kresťania nezaostávali a už od pradávna si vyobrazovali kríž a symbol Ježiša Krista na pokožku. Neskôr bolo tetovanie kresťanstvom obmedzované až zakázané. Napríklad koncil v roku 787 v Chelsea prísne zakazoval akékoľvek vyobrazenie symbolov a znakov kresťanstva na telo. S globálnym poklesom religiozity ubúda čisto magická funkcia tetovania.

4.5.4 Liečebná, preventívna funkcia

Táto funkcia patrí medzi najstaršie v oblasti tetovania. Už múmia Otziho má tento druh tetovania na svojom tele, ako som spomínala vyššie. Jeho tetovania sú umiestnené na významných akupunktúrnych miestach. Dokonca predseda nemeckej spoločnosti pre akupunktúru tvrdí, že pri pacientovi z Otziho diagnózou by aplikoval takmer 80 percent bodov, ktoré boli objavené na jeho tele. Môžeme sa teda domnievať, že tetovanie vzniklo na úkor liečebných postupov.

Neodborné zaobchádzanie s ihlou však môže viesť k infekciám, kožným alergiám a chorobám, ktoré môžu byť smrteľné, ako je HIV, syfilis, žltáčka.

---

¹⁵ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 48. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

4.5.5 Komunikačná, identifikačná funkcia

Tetovanie je komunikačný nástroj a prostriedok nonverbálneho oznámenia. Často vypovedajú o majiteľoch vecí, ktoré by sám nepovedal.¹⁶

Záznamy o jednostrannej komunikácii – stigmatičné tetovanie boli už v starovekej Mezopotámii, antickom Grécku a Ríme. V Grécku a Ríme boli označovaní tetovaním hlavne zločinci. Platón prišiel s ideou, aby sa tetovali vykrádači svätých symbolom na čelo. Cicero prezentoval veľké písmeno K za krivé obvinenie. V neskorom stredoveku a novoveku vytetovaná ľalia sa vynímala na sedacích svaloch arcizločincov. Do roku 1829 boli otroci a poddaní označovaní písmenami. H bolo označenie pre kacíra, B pre rúhača, M pre vraha a mnoho ďalších.

Nacistickí a komunistickí väzni z koncentračných táborov mali identifikačné čísla vyobrazené na rukách.

Veľmi kontroverzné tetovania môžeme vidieť v daných subkultúrach ako sú skinheadi, väzni. Hispánci v LA si tetujú v kútikoch očí tvary slz. Počet slz sa rovná roky vo väzení. Na druhej strane zle vytetované symboly gangov značia určitú smrť.

Komunikačná funkcia nie je však spájaná len s negatívnym postojom. V kmene Čukčov si muži po ulovení prvej veľryby tetovali kĺby.

4.5.6 Sociálna, skupinová funkcia

Každý jedinec patrí do určitej sociálnej skupiny, čiže aj tetovanie môže slúžiť ako doklad o príslušnosti k rozličným kmeňovým, spoločenským, náboženským komunitám.

Takéto tetovania sú známe aj z predhistorických kmeňov. Napríklad na pobreží Severnej Ameriky rozdeľovali ľudí do akého rodinného stavu patria pomocou tetovania na brade. Ďalej sú známe tetovania motorkárskych gangov AMA (americká motocyklová asociácia), futbalových klubov, skinheads symboly, ktoré označujú tajné odkazy a v neposlednej rade aj mafie.

---

¹⁶ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 51. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

Japonská mafia Yakuza je veľmi obávaná skupina ľudí, ktorí si nechávajú skrásliť svoje telá typickými znakmi ako je drak, kvety, more, hornatá krajina. Tetujú si chrbát, hrud', ruky až po zápästie, nohy a členky. Aplikácia je veľmi bolestivá a trvá nespočetne veľa hodín, ale je to znak ozajstného muža.

V dnešnej dobe je tetovanie pomerne normálne na rozdiel od stredoveku, kde sa to rovnalo znakom kriminality. Aj keď je tetovanie už bežnou záležitosťou mnohí ľudia majú predsudky pri potetovaných ľuďoch dodnes.

4.5.7 Hierarchická funkcia

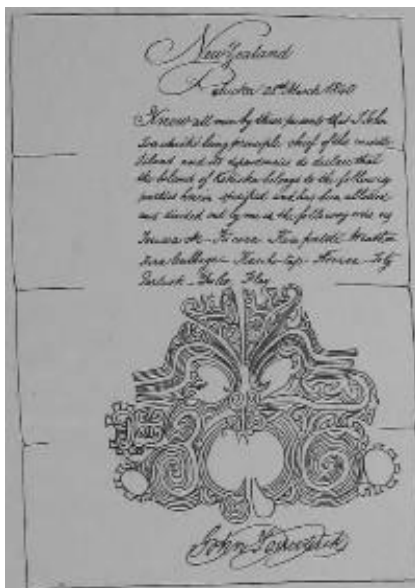
Spoločenský status človeka (vek, stupeň, postavenie) v niektorých kmeňoch bol zrejmy určit' vďaka zdobeniu. Rituál novomanželov bol dôkazom zdatnosti, statočnosti a zrelosti v niektorých kultúrach. Na Markézach boli vydaté ženy označené na pravej ruke a ľavej nohe. Manželky Ainov si zväčšovali líniu úst až do masívnych fúzov. Na Palau-ských ostrovoch si sexuálnu zrelosť nechávali potvrdiť tetovaním okolo pohlavných orgánov, ktoré sa zväčšovali podľa urodzenosti.

Na Novom Zélande môžeme určit' urodzenosť, prestíž vďaka zložitosti tetovania. Čím prepracovanejší vzor, tým vyššia úroveň. Otrokom nebolo tetovanie povolené.

4.6 Maurské tetovanie – Moko

Na Novom Zélande nepoužívajú názov pre tetovanie tattoo ale moko. Maurský štýl tetovania bol jedinečný svojho druhu. Význam moka nebol jasný a jeho požitie bolo zaujímavé.

Charakteristické časti moka spočívali v identite, signatúre. Podpisovali sa svojím tetovaním, buď celou kresbou alebo časťou. Taktiež typ tejto kresby sa používal ako druh komunikácie náčelníkov v boji.

Obrázok 7 Moko podpis na listine

4.6.1 Prvé cesty na Nový Zéland

O Mauroch a ich kultúre sa v Európe dozvedeli vďaka návšteve Abela Tasmana v roku 1642. Táto výprava sa považuje za prvú zachovanú zmienku o Mauroch. Bola to však veľmi krátka a nanešťastie krvavá výprava. Tasman sa v svojich denníkoch nezmienil o tetovaní, a preto je veľká pravdepodobnosť, že neexistovali. Všetky ostatné črty zaznamenal.

Kapitán Cook však zo svojej cesty v roku 1769 priniesol do Európy denníky plné kresieb o maurskom tetovaní. Je pravdepodobné, že v tomto období novozélandské tetovanie moko malo rozmach.

Cook bol uchvátený týmto druhom umenia. Vďaka nemu vieme ako presne moko vyzeralo. Robil si podrobný popis každého druhu tetuáže. Telá Maurov boli pokreslené ornamentmi z čierneho farbiva. Amoco malo svoje miesto a formu. Boli to široké špirály na ramenách, čierne plochy na stehnách. Starí muži mali takmer úplné pokrytie tváre. Tetovanie je znak dospelosti a vyváženosti.¹⁷ Ďalej uvádza v poznámkach, že tetovanie na

---

¹⁷ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s. 5 ISBN 978-80-903957-1-8.

stehnách domorodcov pripomínajú pruhované spodky. Starí boli viac potetovaní. Znaký a tvary sa líšili v závislosti od určitého miesta na ostrove.

Sydney Parkinson bol na cestách spoločne s kapitánom Cookom ako hlavný kresliar. Mal denníky plné moko. Výsada náčelníkov v spoločenstve je zaujímavé tetovanie. Zaznamenal, že ľudia majú volúty okolo úst, potetované stehná až k bruchu. Na lícach sa im nevyskytovali len špirály, ale aj iné vzorce (záležalo od miesta na ostrove).

Nielen Sir John Lubbock považoval štýl tetovania Maurov v Polynézii za najkrajší. Proces je absolútne bolestivý. Dávanie najavo útrapy, uhýbanie bolo zbabelé a neprístojné.

Podľa Te Pehita, čím bolo moko prepracovanejšie, tým patril jedinec do vyššej spoločnosti. Bohužiaľ, nebolo to tak vždy.

Dumot D'Urville prehlasoval o maurskom moku, že súhlasí s európskou heraldikou. Erby personifikujú význam rodových predkov. Moko zvyrazňuje podstatu vlastníka.¹⁸

Obrázok 8 kresba z ciest Dumota D'Urville

---

¹⁸ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.

4.6.2 Mužské Moko

Podnetov k vytvoreniu moka u mužskej populácie bolo viac. Tetovania slúžili ako odstrašujúci prostriedok proti nepriateľovi v boji, snaha zaradiť sa v spoločnosti, zapôsobenie na ženy a spomínaná signatúra. Náčelníci mali svoje telá pokryté takpovediac umeleckými dielami. U strednej vrstvy môžeme nájsť len čierno modré vzory. Otroci potetovaní nemohli byť. Ak boli náhodou potetovaní, tak len pre jedno, dobre predať ich vysušenú, urezanú hlavu.

Spisovateľ Maning, ktorý sa zaoberá Maurmi starého spôsobu života, napísal, že všetci muži mali tetovanie bez výnimky od kolien k pásu. Špirály im zasa skrášľovali tváre.¹⁹

4.6.2.1 Muži so znakmi

Traja náčelníci boli v roku 1814 zvolení prvýkrát na post správcov súdnej právomoci. Boli potetovaní na čele, nad hornou perou a na brade, túto právomoc okrem nich nemal nikto. Tohungas alebo kňazi mali zasa tetovanie iba nad pravým okom a veľmi drobný vzor.

Moko na tvárach chlapcov bolo odlišné. Slúžilo ako signatúru jedinca. Na druhej strane, tetovanie na sedacích svaloch mali rovnaké. Snom každého mladého muža bolo čo najviac skrášlené telo. V ich kultúre to vyjadrovalo atraktivnosť, mala to vzbudzovať u nepriateľa strach.

Novozélandské tetováže bránili v nosení fúzov a brady. Pred náročným rituálom rezania sa muselo preto podstúpiť vytrhanie ochlpenia na tvári. Inak by ornamenty neboli ľahko čitateľné a stratili by zmysel. Preto, po príchode Európanov, začali Maurovia nosiť miesto lastúr na krku pinzetu. Vo voľnej chvíli zbavovali svoju tvár ochlpenia. V starobe často rezignovali a nechali si narásť napríklad bradu.

Papatea je maurský výraz pre tvár bez tetovania a symbolov. Taký človek neznamenal nič pre spoločnosť.

---

¹⁹ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s. 16. ISBN 978-80-903957-1-8.

Moko malo najväčší význam pri vojnovom tanci, kde svoje ornamenty všetkým dôkladne ukazovali, mali vyplazený jazyk a robili divné kreácie na znak sily a bojovnosti. Rytmus udávali údermi o stehno.

4.6.3 Ženské moko

Aj ženy sa nechávali zdobiť. Vrchol krásy boli vyplnené pery modrou farbou, tetovaním. Červené prirodzené boli ohavné.

Rutherford tvrdí, že ženská časť obyvateľstva mala na bradách modré, detailne prepracované vzory. Zdobenie mali aj na čele, lícach a oboch stranách nosa.²⁰

Dámska populácia mala skôr potetovanú tvár ako končatiny. Boli však aj výnimky, ktoré nosili ornamenty na rukách, prsiach a tvári. Boli to malé krúžky, krátke čiarky a bodky. Na South Islande mali ženy potetované tváre ako muži, ale bola to skôr rarita.

Ženy po celé stáročia podstupovali bolestivé procedúry a riadili sa mottom pre krásu sa musí trpieť, avšak podstúpiť rituál moka chcelo skôr odvalu a hrdinstvo.

Dievčatá nemali obmedzenia pri tetovaní. Aj napriek tomu boli zdobené iba jemným tetovaním. D'Urville pri návšteve kmeňa CORO-CORO. Bol svedkom rituálu moka na ženskom ramene. Žena musela prežívať muky, avšak nevydala ani hlások, vystupovala ako vyrovnaná žena s úsmevom na tvári. Náčelník – manžel bol veľmi hrdý na svoju manželku.

Určovanie príslušnosti v spoločenskej vrstve umožňovalo tetovanie od päty po lýtko, zadná strana nohy a malý priestor medzi očami. Podľa štúdií A. W. Bucklanda tetovanie na brade vyznačovalo ženy po svadbe.

Ďalšia forma tetovania bola oplakávanie smrti náčelníka. Pri obrade sa rezali ostrými hranami nerastov do tváre, krku, paží.

Ženy prevádzali svoj smútok do jaziev, ktoré si spôsobovali samovoľne pri obrade a rany potierali narahou (farbou moka), tak vznikali trvalé jazvy.²¹

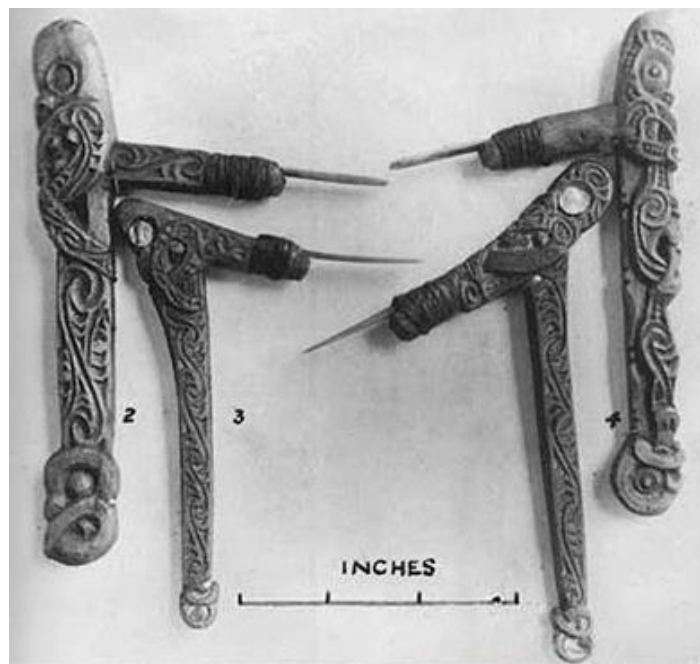
²⁰ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s. 28. ISBN 978-80-903957-1-8.

Deti podstupovali rituál od ôsmych až desiatich rokov podľa Mr. Savageho. Sir Walter Buller toto tvrdenie spochybnil kvôli anatómii tela (natiahnutie kože pri raste).

4.6.4 Tvorba moka

Bol to dlhý bolestivý rituál, ktorý bol tvorený nástrojom nazývaným UHI (malé ostré dlátko).

Uhi bol zväčša vyrobený s kostí albatrosa, žraločích zubov. Dlátka sa líšili nielen materiálom, ale aj veľkosťou a tvarom, pretože ich užitie bolo na rozličné časti tela a tkaniva.

Obrázok 9 UHI maurské dlátka

Dlátko sa prikladalo ostrou hranou na kožu a ľahkými údermi paličky (HE MAHOE) vznikali hlboké stopy v tkanive. Ťahy museli byť rozvážne, pretože boli naostro.

Rany boli veľmi hlboké a tak tetovanie pôsobí drsne na dotyk. Do čerstvého rezu sa vtieralo uhlie, vďaka ktorému dostala kresba modročiernu farbu. Tetovač si dlátko pred

---

²¹ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 40, 41, 42. ISBN 978-80-903957-1-8.

rezom namočí do pigmentu, zatne a následne vtrie. Celý obrad sa nekonal na jedno sedenie pre podliatiny po poraneniach a fyzickej náročnosti. Moko náčelníkov trvalo vytvoriť aj niekoľko rokov. Vyblednuté tetovanie sa párkrát za život obnovovalo.

Začiatkom 19. Storočia nastupuje posun v umeleckej tvorbe moka. Vďaka kovovým nástrojom boli rany jemnejšie a vzor bol prepracovanejší.

Pigment, ktorý proces tetovania dokončoval, bol buď zo spálenej miazgy z borovice Kauri, Kahikatey, Koromico alebo z spálenej rastliny so zeleninovou húsenicou Aweto Hotete, ktorá bola zničená plesňou v zemi. Používal sa aj strelný prach, ktorý telo nikdy poriadne nevstrebalo a mal modrý nádych.

Po dokončení tetovania sa človek potetovaný ani ten, ktorý tetoval, nesmel tri dni dotknúť ničoho rukami. Boli kŕmení, napojení náčelníkovými dcérami. Tak to tvrdil z vlastnej skúsenosti Rutherford.

Špecialisti na tetovanie boli takmer vždy muži, našlo sa však aj pár výnimiek.

4.6.5 Vzory

Vďaka maurským mýtom sa dozvedáme, že umenie špirálového tetovania priniesla bájna postava Mataora.

„*Moko Kuri byla starší forma tetování spočívající z teček a čárek, které vytvářely přerušované linky.*“²² Moko Kuri je vzor troch radov vertikálne a horizontálne a tvorí mriežkový vzor cez tvár. Tento vzor sa preniesol z tváre na stehná. Zaznamenal to umelec Sydney Parkinson. Tento druh motívu sa pretransformoval do formy zavínutých arabesiek a podporili rysy tváre jednotlivca. Vzniklo tak elegantné znetvorenie tváre.

Reverend Taylor uviedol devätnásť maurských názvov. TE KAWE, 6 čiar na každej strane brady. Linky na brade sa všeobecne nazývali TE PUHAWE. Názov 6. liniek pod nosom bolo NGA REPEHUPE. Krivka nad lícnou kosťou bola NGA KOKIRI a ďalšie.

---

²² RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 102. Dějiny odívání. ISBN 8071067806

Ženské vzory mali samostatné názvy ako TAKITAKI, označovali línie cez prsia. HOPE, HOPE boli čiary na stehnách. Tetovanie na brade sa nazývalo WAKATEHE.²³

4.6.5.1 Príprava pred tetovaním

Umelec si pripravil svoj uhoľnatý vzor na tele. Línie však boli zmazané tokom krvi po zarezaní. Preto často boli vzory predpripravené škrabaním do pokožky. Bola to kontrola. Umelci boli veľmi kreatívni a mohli tvoriť samovoľne. Línie však museli zvýrazňovať črty tváre.

4.6.6 Umelci

Tetovači boli významní umelci. Tetovanie od začiatku si nechávala robiť nižšia vrstva, ale bolo lepšie ako nemať žiadne moko. Ak chceli mať umelecky hodnotné tetovanie, museli za umelcom cestovať. Za kvalitu boli ochotní utrátiť i vysoké čiastky. Najznámejším tetovačom bol Aranghie. U neho si nechávali vytvoriť moko muži z vysokých vrstiev. Dokonca aj po jeho smrti sa objavovali jeho práce (sťahovali časti kože skráslené umelcom a naťahovali na osobné veci).

4.6.7 Vytratenie moka

Po príchode európskych misionárov na Nový Zéland bolo tetovanie do istej miery potláčané až zakazované a postupom času zaniklo. Obrazce boli považované za vyznávanie pohanstva a ľudia s pokresleným telom mali zakázané sa približovať k misionárom.

Smrťou náčelníka Tawhaia zaniklo pravé poctivé moko. Stalo sa tak roku 1894. Európska civilizácia tak zahladila tetovanie a odlišnosť týchto kmeňov. Ornamenty na telách domorodcov však zanikali postupne, od najzložitejších po jednoduché línie. Muži sa vzdali svojich kresieb skôr ako ženy.

Utláčanie moka vyvolávalo napätie medzi ľuďmi, ktorí si bránili tradície predkov a medzi tými, ktorí chceli prijať kresťanstvo.

---

²³ ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 56. ISBN 978-80-903957-1-8.

Objav fotoaparátu zachytil posledné formy novozélandského tradičného tetovania.

4.6.8 Moko a európske krajiny

Informácie o skrášľovaní tela, a nielen z Polynézie sa do Európy dostávalo vďaka cestovateľom a ich denníkom, kresbám.

Máme spisy o „bielych“ ľuďoch, ktorí, buď dobrovoľne alebo násilím, boli tiež potetovaní ako daný kmeň. V knihe O Maurskom tetovaní som sa dočítala o dobrodruhoch, vznešených ľuďoch z Európy, ktorí vyhľadávali práve moko, ale aj o tých, ktorí k tejto forme skrášlenia prišli náhodne. Pakeha Maurovia je označenie pre belocha, ktorý je ako keby umytý v čiernej farbe.

Rutherford bol zajatý na Novom Zélande. Oženil sa s náčelníkovými ženami, prijal moko. Po ôsmich rokoch utiekol a vrátil sa do Londýna, kde bol vyhľadávaný vďaka svojmu vzhľadu. Mal denník zo života v zajatí, ktorý jasne opisuje život domorodcov a ich zvyky či už v tetovaní alebo v celkovom živote.

4.7 Tetovanie, maľba na telo v Polynézii

Tetovanie v Polynézii bolo nevyhnutnosťou pre každý kmeň. Tvary, potetované časti a spôsob tetovania záviselo na súostroví. Najstaršie nálezy pochádzajú z Melanézie z 1500 p.n.l.. Námety pravdepodobne predstavujú motívy a ornamenty na tetovanie.

V neskoršej dobe sa v Tichomorí maľovanie na telo stalo sociálno-etnickým znakom na vyjadrenie svojej príslušnosti.

Najviac potetovaných častí kože mali ľudia na Markézach. Boli doslova od hlavy k päte zafarbení. Kompletné tetovanie tak trvalo aj 30 rokov do ukončenia.

Tetováž dosiahla v Polynézii vrchol svojou kvalitou, jedinečnosťou, remeselnosťou. Metódy pri vytváraní tetovania boli takmer rovnaké. Používali sa rydlá, predmety s hrotom. Farbivo bolo prírodné, buď z rastlín alebo nerastov spojené olejmi alebo šťavami.

Na Havaji sa ľudia tetovali hlavne pri trúchlení. Na jazyk si nechávali vytetovať niekoľko radov bodiek čiernym farbivom. Tento akt mali na starosti vládni tatéri s perami z vtáčích kostí. Okrem tetovania si vypaľovali škvrny na telo, odrezali si malíček alebo nechali vybit' predné zuby. Na Havaji si však nechávali skrášliť svoje telo aj ako ochranu.

Či v bitkách, pred zverou alebo prírodnými katastrofami. Asymetrické ornamenty boli považované za rituálne a symetrické za dekoratívne.

O tetovaní na Tahiti píše kapitán James Cook. Tahit'ania sa zaslúžili o názov pre tetovanie – *tatau*. Tento názov si privlastnil takmer celý svet, ako som spomínala vyššie. Ženy aj muži si nechávali skrásliť celé telá znakmi, zvieracími motívmi. Tvorba je podobná ako u všetkých kmeňov.

Domorodci z Polynézie podnikali plavby do Európy sporadicky. Naopak Európania kolonizovali všetky ostrovy. Začali im meniť kultúru a zvyky, zakazovali nádherné tetovania, ktoré boli po stáročia odovzdávané z pokolenia na pokolenie. Na Huahiné dokonca vydali zákon, ktorý prikazoval netetovať sa. Po porušení bol jedinec predvedený pred súd. Zvyk v tetovaní sa považoval za starý zlozvyk.

Napriek zakazovaniu a trestaniu si pár kmeňov aj do dnešnej doby necháva skrásľovať svoje telo tradičnými spôsobmi a tradičnými vzormi.²⁴

4.8 Tetovanie a súčasnosť

Tetovanie je v súčasnej spoločnosti veľkým módnym hitom. Začalo sa takto presadzovať v 60. rokoch 20. storočia. Tetuáž sa vo väčšine prípadov u mladej generácie necháva robiť takpovediac z nudy, bez akéhokoľvek rozmyslu a hlbšej myšlienky. No na druhej strane sú aj jedinci, ktorí tetovanie berú ako cestu spoznania samého seba, chcú vyjadriť svoj názor alebo životný štýl.

---

²⁴ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

5 POUŽITIE MAURSKÉHO VZORU VO FASHION DESIGNE

S maurskou výtvarnou kultúrou sme sa stretli vo fashion dizajne už viac krát. Boli použité línie, pretvorené formy masiek, inšpirácie historickými odevmi a mnoho ďalších.

5.1 Gul Agis

Je turecká módna návrhárka narodená v Istanbule v roku 1971. Vyštudovala anglický jazyk a literatúru. Po ôsmich rokoch sa vrhla na študovanie módného návrhárstva v Istanbule, Miláne. Po dokončení univerzity pracovala pre niekoľko talianskych značiek, ako stylistka pre módné časopisy. Pracovala pre C’N’C COSTUME NATIONAL, neskôr v Maison. Spolupracovala s kreatívnym riaditeľom Givenchy, mužská konfekcia. Navrhovala kolekcie pre viac ako 55 značiek ako je Mango, H&M, Vero Moda a mnoho ďalších. Pred viac ako tromi rokmi sa vrátila do Istanbulu a vytvorila si vlastnú značku.²⁵

Kolekciu inšpirovanú Maurmi uviedla v Londýne na Fashion week spring/summer 2014. Návrhárka sa inšpirovala bojovnosťou kmeňa, bojovým tancom a historickým odevom. Svojou kolekciou chcela upozorniť na turecké protesty Gezi Park, ktoré začali v júni 2013. Spojila dva aspekty do svojho diela. Prvým bolo dedičstvo Turecka a protesty a druhým bol kmeňový postoj vyjadrujúci hnev vo svojom vnútri.

Odev je vypracovaný z plyšových materiálov inšpirovaný Osmanskou ríšou. Štýl a vzor má viditeľne maurskú inšpiráciu. Farby kolekcie sú typické pre tieto kmene, ako je biela, červená a čierna. Na odevoch sú vyobrazené výrazné masky Maurov.

Kolekcia Gul Agis bola hodnotená odborníkmi na kmeňové kultúry za negatívnu. Bolo uvedené, že návrhárka pracovala s Moko veľmi povrchno. Reakcia umelkyne na túto kritiku bola uvedená ako interpretácia niečoho, čo je dostupné vizuálne z internetu²⁶

---

²⁵ Turkish Culture Portal is Now Open Source. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: http://www.turkishculture.org/whoiswho/fashion_designer/gul-agis-1694.htm

²⁶ Stuff.co.nz. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.stuff.co.nz/life-style/fashion/9175436/Rip-off-or-inspiration>

Obrázok 10 Gul Agis

5.2 Rodarte

Rodarte je značka oblečenia a doplnkov, ktorú založili sestry Mulleavy. Rodarte je dievčenské meno ich matky prevzaté zo španielčiny.

Sestry sú absolventky UC Berkeley, Kalifornia. Sú držiteľkami ocenení v odbore od roku 2005. Spolupracovali aj so značkami Gap, Target. Zo začiatku tvorili kolekciu desiatich kusov, v dnešnej dobe majú viac ako 40 obchodov po celom svete.

Ich kolekcia jar/leto 2010 je inšpirovaná maurskou kultúrou. Podľa Kate má kolekcia príbeh o dievčati, ktoré sa premieňa supa. Materiál bol „zničený“, čipka spálená, pomalovaná. Používali perie, kožu z plazov. Návrhárky použili ako dekor prepracované tetovanie. Styling naznačoval črty maurských kmeňov, ktorý vyšli práve z močiarov. Táto kolekcia mala veľmi pozitívne ohlasy.²⁷

---

²⁷ Vogue. *Rodarte* [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.vogue.co.uk/fashion/spring-summer-2010/ready-to-wear/rodarte>

Obrázok 11 Rodarte

5.3 Anne Sofie Madsen

Najväčšou inšpiráciou pre túto prácu je dánskej módna návrhárka Anne-Sofie Madsen, ktorá vytvorila v roku 2009 kolekciu pre absolventskú prácu inšpirovanú maurskou výtvarnou kultúrou a doplnila ju úchvatnými kresbami.

„In traditional Maori art the most dominant, mythical motif is the ›avianised man or bird-woman. The most important visual art forms are plaiting, relief carving and tattoo. My idea in this collection was to combine (and confront) this with classic, European clothing - in order to express the contrasts and borders between what we see as primitive/civilianized, exotic/classic and barbaric/elegant. My idea was not to create bird suits or folk costumes and I decided not to use feathers in the garments and to ›translate‹ the tra-

ditional materials of the Maori. I used shoelaces instead of flax strips and exchanged tattooed skin with leather applied on invisible tulle.“ Anne-Sofie Madsen²⁸

Vyštudovala Royal Danish Academy of Fine Arts. Spolupracovala s Gallianom pod značkou Dior v Paríži, neskôr pracovala pre Alexandra McQueena ako junior návrhárka.

Anne Sofie Madsen rada experimentuje s materiálmi. Kožu aplikuje na jemné sieťoviny, používa netradičnými vzormi, ručne kreslí ilustrácie, ktoré následne tlačí digitálne na hodváb alebo na vlnené tkaniny. Hrá sa s kontrastmi, požíva na jednej strane tupé materiály a na druhej jemný textilný základ.²⁹

Obrázok 12 Anne-Sofie Madsen, fashion kresby

---

²⁸ COUTE QUE COUTE. Anne Sofie Madsen [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.coutequecoute.blogspot.sk/2009/08/anne-sofie-madsen-tiki-mania-maori.html>

²⁹ ANNE SOFIE MADSEN. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.annesofiemadsen.com/info/about>

5.4 Givenchy

Módny dom Givenchy predstavil v sezóne jeseň/zima 2006 kolekciu inšpirovanú tiež touto kultúrou. Riccardo Tisci použil obrovské čierne perové čelenky, zvieracie potlače a ženskú siluetu. Najvýraznejším aspektom celej fashion show je doplnok na tvári v podobe ženského moka.

Obrázok 13 Givenchy jeseň/zima 2005-2006

Nová kolekcia jar/leto 2014 zobrazuje modely v pánskej móde vrstvením oblečenia so scifi vzormi. Celkový vzhľad je doplnený mejkapom pripomínajúcim maurské tetovanie. Jeho kolekcia je transformáciou futuristických bojovníkov.

V dámskej kolekci z tej istej sezóny Riccardo Tisci ozdobil tváre modeliek kryštálmi v tvare maurských, afrických masiek.³⁰

---

³⁰ GIVENCHY Paris. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.givenchy.com/en/collection-men-spring-summer-2014-show-collection>

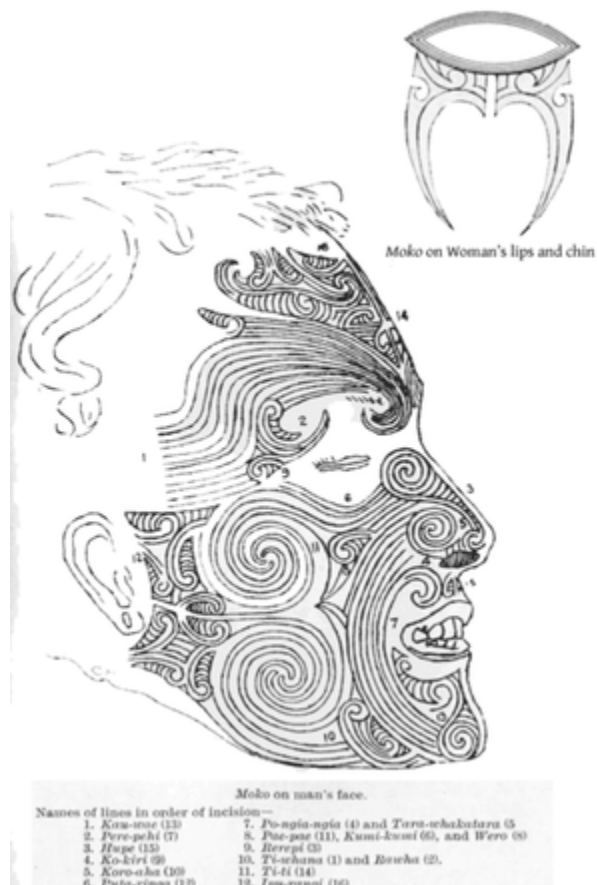
Obrázok 14 Givenchy jar/leto 2014

6 INŠPIRÁCIA LÍNIAMI MAURSKÉHO VZORU

Nadchnutie vizuálnymi líniami tetovania a celkového maurského vzoru kolekciu posunulo do ďalšej fázy pri tvorbe. Maurské línie sme použili do magisterskej práce s inovatívnymi prvkami. Víziou bolo dosiahnutie spojenia starých tradícií kmeňov na danom ostrove s novými trendmi, technológiami.

6.1 Línie a tvary

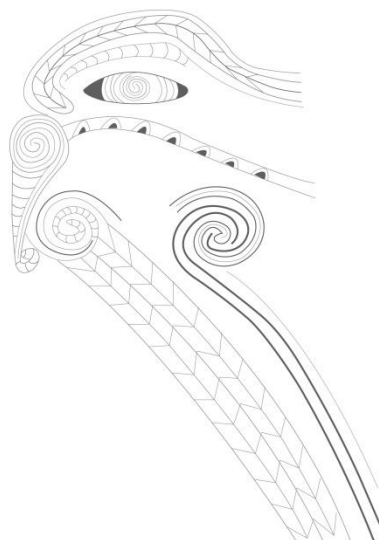
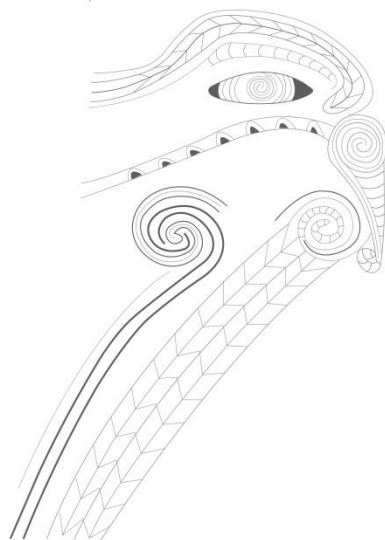
Vo vytváraní nových línii na vzor sme používali tradičné špirálovité tvary, čiary inšpirované rozmanitými motívmi moka z nosa, líc, čela, brady a pier. Taktiež nás inšpirovali moko tetovania na sochách.

Obrázok 15 Mori Moko

6.1.1 Vzory

Linka na vytvorenie vzorov sa odlišovala zmenou RGB, čím vzniklo rôznorodé gravírovanie. Tento spôsob bol použitý pri všetkých vzoroch tvorby. Pracovali sme s tromi základnými vzormi, ktoré sú následne pretvorené do strihu.

7 NOVÉ TRENDY

7.1 Materiály

Trendy v konštrukcii na jar/leto 2015 sú zmesi organických materiálov na podošvy. objavujú sa gumové prvky, obloženie podpätkov materiálmi. Povrchová úprava je riešená ručným brúsením a zanechaním prírodného vzhľadu. Tým som sa aj ja inšpirovala a podpätky sú ručne brúsené a z časti obalované do prírodnej usne.

Kontrasty vrstiev sú vyjadrené prírodným materiálom na vrchovom materiáli a na spodkovom gumou. Povrchy sú hladké a matné.³¹

Obrázok 16 Trendy WGSN

---

³¹ S/S 15 Women's Footwear: Hardware & Details. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.wgsn.com>

7.2 Forma

7.2.1 Obuv

Forma obuvi korešponduje s najnovšími trendami z internetovej stránky WGSN. „*The Mule*“ sa stala inšpiráciou pre kolekciu obuvi. Je to model s hlbokým výstrihom s často uzavretou špičkou. Výška podpätku je ľubovoľná.

„Z historického pohľadu mulles calceus bola „elegantní uzavřená obuv se svrškem těsně přiléhajícím k chodidlu byla vyrobena z měkké usně nebo látky. T podešve vycházely dva nebo čtyři řemínky, které se uvazovaly kolem kotníku. Některé typy měly svšek ke kotníku, jiné pokrývaly nohu až do půli holeně. Zhotovovali se v černé, výjimečně v bílé a červené barvě, a nosili je především patriciové.“³²

Vysoké muly boli populárne aj v 16. a 18. storočí. Forma sa s módou menila. V 50. rokoch 20. storočia spopularizovala tento typ obuvi Marilyn Monroe. Muly sú v dnešnej dobe veľmi populárne, či u žien alebo u mužov. Môžu byť športové aj elegantné.

Victoria Beckham spring/summer 2014

Alexander Wang spring/summer 2014

Obrázok 17 *The Mule* WGSN

---

³² ŠTÝBROVÁ, Miroslava. *Boty, botky, botičky*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 209. Dějiny odívání. ISBN 9788071069867.

7.2.2 Kabelky

Dámske doplnky sa od konca 18. storočia stali nezbytnosťou, pre každú ženu. Slúžili ako úschovňa pod sukňami na drobné veci. Zmenou módy v 19. storočí sa nahradil mešec malá taška „*reticule*“. V 80. rokoch 20. storočia módnymi návrhármi dali kabelkám nový zmysel a charakteristický rukopis módneho domu.³³

1. kabelka je do ruky, nazývaná handbag. Má celoplošné vypaľovanie a zapínanie je na úzku klopňu. Uzáver bol vyriešený sedlársnym gombíkom a v podšívke je magnetický buldok. Tento spôsob uzáveru je aplikovaný na všetky kusy.

2. model v poradí je ľadvinka. Pokus o nový rozmer tomuto druhu kabelky. Ľadvinky boli v 90. rokoch veľmi rozšíreným artiklom na Slovensku aj v Česku. Používali sa zväčša na uskladnenie walkmenu. Dizajn zahŕňa aj praktičnosť, v podšívke je všitý obal na ipod classic.

3. kus je variabilný vak, ktorý po prepnutí sedlársnych gombíkov zmení svoj úchop, tým vzniká kabelka na rameno. Inšpiráciu je z WGSN webovej stránky. Vznikli tak 2 spojené druhy v 1 modeli. „*Mini bucked bag a Compact backpack*“.

---

³³ FFOULKES, Fiona. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. V Praze: Slovart, 2012, s. 182-185. ISBN 978-80-7391-602-2.

Mini bucket bag

The Street Fashion 5xpro street shot, Milan 2013

Elizabeth and James pre-summer 2014

Obrázok 18 Mini bucked bag – WGSN

Compact backpack

Street Peeper street shot, Sydney 2013

Shearling backpack by Kara

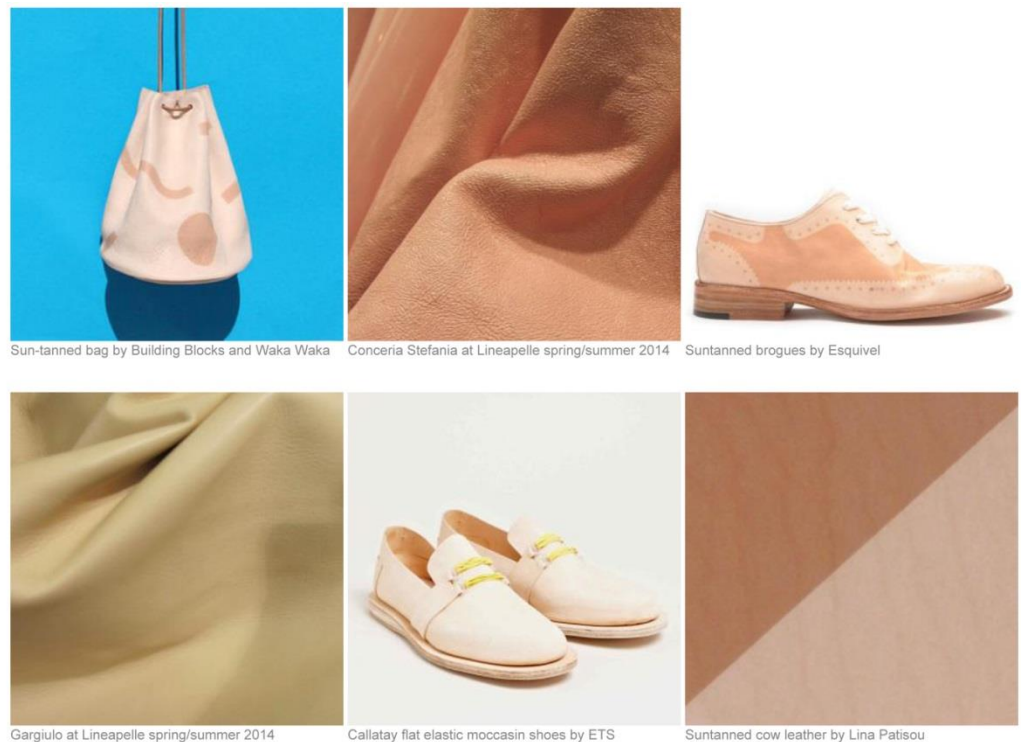
Obrázok 19 Compact backpack – WGSN

7.3 Detail

Detail v ornamentoch spojených s maurskou výtvarnou kultúrou bol vypálený pomocou laseru.

Zmenu povrchu pomocou svetelného lúča, alebo teplotou pochádza z ďalšieho trendu „*Sun-bleached*“. Je to povrchová úprava vrchového materiálu pomocou svetla. Prírodný tón usne je zmenený vyblednutím alebo naopak opálením.³⁴

Obrázok 20 WGSN

---

³⁴ S/S 15 Footwear: Materials By. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.wgsn.com>

8 POUŽITIE MATERIÁLU

Pre diplomovú prácu sme sa rozhodli použiť kontrast prírodných materiálov ako je triesločinená useň (vrchový materiál), bravčová useň (podšívky pre obuv). Podpätok je z hrabového dreva. Pošvy sú ako kontrast z bielej gummy. Takisto bol zvolený biely polyester na podšívku do kabeliek. Vrchový materiál je triesločinená useň.

8.1 Triesločinená useň

Je prírodný materiál, ktorý sa čini pomocou prírodných trieslovín ako je drevo, kôra stromov, listy dubu a mnoho ďalších. Tento typ usne môže byť čisto prírodný alebo s povrchovou úpravou. Na prírodných triesločinených usniach sú viditeľné jazvy, škrabance, napadnutie parazitmi., vypálenie značiek a mnoho iných.

Výber bol jednoznačný, pretože tieto nedokonalosti pôsobia ako dôsledky po boji v maurských kmeňoch. Taktiež tento materiál je za suchého stavu veľmi tuhý a nepoddajný, na druhej strane po namočení do liehu alebo vody stráca všetky svoje vlastnosti týkajúce sa pevnosti a vzniká pružný variabilný materiál.

Tento typ usne veľmi dobre znášal aj vypaľovanie vypaľovačkou a laserom. Línie a dezén boli variabilné.

8.2 Práca s drevom

Použitie materiálu na podpätky bol jednoduchou voľbou. Išlo o doplnenie prírodného materiálu o ďalší prírodný materiál. A drevo bola najvhodnejšia voľba.

Vyberanie zo širokej škály druhov dreva bolo vybrané na spracovanie drevo z hrabu. Pre dostupnosť, tvrdosť a bledé zafarbenie, ktoré je ľahko zafarbiteľné.

8.3 Podošvy

Pri hľadaní varianty pre podošvy bolo oslovených viacero firiem a výrobní zaoberajúce sa výrobou a dizajnom tejto časti obuvi. V konečnom dôsledku vyhrala talianska spoločnosť IPR SPA, ktorá reagovala na mail veľmi pozitívne a dodala gumené podošvy bielej farby.

Táto časť obuvi bola následne upravovaná pomocou brúsky a mikro brúsky predom určený tvar. Spodný dezén podošvy zostal zachovaný. Nadniesol tradičnosť maurskej kul-

túry. S podobným dezénom a materiálom podošiev sa stretávame u Stelly McCartney v kolekcii jar/leto 2014 – „lug platform“.

Obrázok 21 Lug platformy-Stella McCartney

9 LASEROVÉ VYPAĽOVANIE VZOROV

Rozhodnutie pre laserové vypaľovanie vzorov nastalo počas práce. Prvotnou ideou bolo vypaľovať ornamente do usne ručne, pomocou vypaľovačky do dreva a iných materiálov.

Ručná tvorba bola veľmi náročná na čas a prenosnosť. Aj pri dôkladných ťahoch linky pôsobili jemne amatérsky. „Odrasovým krokom“ magisterskej práce je korzet, vytvorený ručným vypaľovaním. Návrhy a fotografiu nájdete v Prílohe P VI korzet.

Keďže ideou bolo použiť nové trendy a technológie, po prekonzultovaní s vedúcou práce sme prišli k záveru vyskúšať vytvorenie tetovania pomocou laseru. Skúška vyšla nad očakávanie a rozhodnutie o aplikovaní vzorov touto technológiou bolo jednoznačné. Línie sú čistejšie, dezén rovnomerný. Vďaka určeniu RGB v programe Adobe Illustrator je možné pracovať so silou, šírkou a hĺbkou vypaľovania.

„Laser je kvantový zosilovač svetla zosilujúci a usmerňujúci elektromagnetické žiarenie viditeľných vlnových dĺžok, kvantový generátor svetla.“³⁵

Theodore Maiman vyhotovil roku 1960 prvý laserový zväzok pomocou špeciálnej tyče z umelého rubínu a vysielaním svetelných lúčov.

---

³⁵ Slovník cudzích slov. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.mojslovník.sk/slovník-cudzich-slov/>

10 AUTORSKÁ KOLEKCIA

Pri vytváraní prvej autorskej kolekcie nám pomohli všetky informácie o maursej výtvarnej kultúre. Bolo vytvorených nespočetne veľa brandboardov, keyboardov, moodboardov pre zaradenie a zmysel značky i kolekcie.

10.1 Brandboard

Vďaka mojej vedúcej sme vytvorili istú štruktúru bodov, ktoré pomohli pri určení názvu, pojmoch vystihujúcich značku, komu je určená, aké farby sú základom kolekcie, a ako svoj výrobok predám. Určili sme tvary, s ktorými pracujeme ďalej.

V tejto kolekcií chceme vyjadriť tajomnosť, tradičnosť a dravosť Maurov a zároveň krehkosť v nových trendoch, ktoré sú nestále a neustále meniace sa.

Výrobky sú určené pre fashion blogerky, nadšencov pre módu a originalitu, pre ľudí, ktorí radi experimentujú.

Predaj bude spojený s umením a odevným domom.

10.1.1 Logo

Logo mojej značky je spojenie mojich začiatočných písmen. Bolo vytvorené grafikom Danielom Soboličom. Existuje viac variant. Do kabeliek sme použila rovnaké logo ako na vkladacie vložka. Na vnútornej strane podpätkov je druhá variant loga, celé meno.

10.2 Keyboard

Kľúčovou inšpiráciou sú línie moka, línie maurských sôch a masiek. Centrálna línia je čistá a oblá. Tvary obuvi sú jednoduché, inšpirované mulami. Tvary kabeliek vychádzajú z rovnakej línie, zmenená je veľkosť. Centrálny tvar je čistý a pevný. Detail, ornament je zaoblený, čistý a má historický charakter. Farba kolekcie je prírodná, telová s výrazným

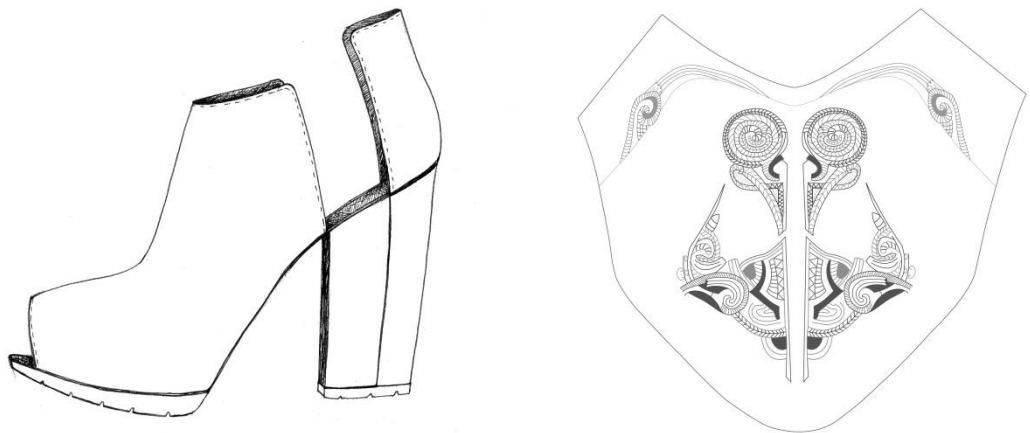
doplnením bielej farby. Materiálom je useň, drevo, guma, polyester. Doplnky sú zlaté sedlárske gombíky.

10.3 Moodboard

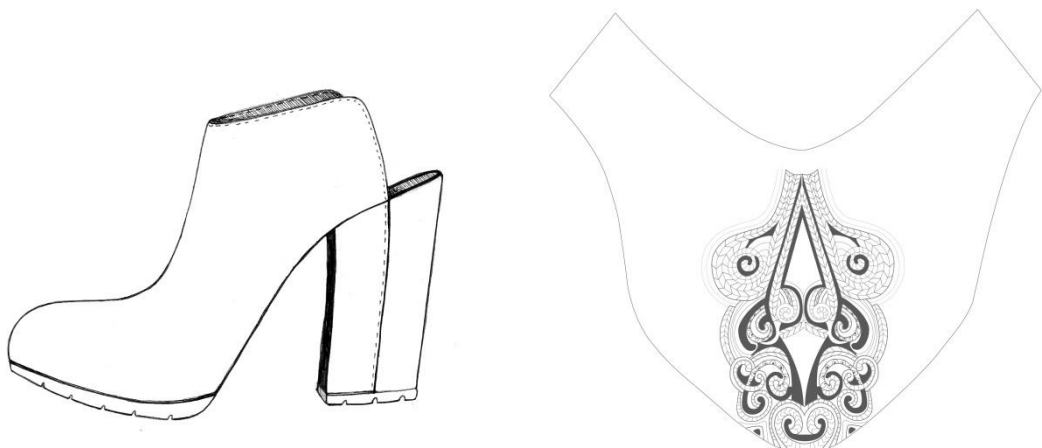
10.4 Model číslo 1

Pri výrobe prvého modelu bol vytvorený strih a vzor v programe Adobe Illustrator, ktorý bol vylaserovaný na useň. Následne useň bola namočená a prednapnutá na kopyte. Aj podšívka bola prednapnutá. Po usušení boli dielce spojené a zošité. Zámer pri výrobe obuvi bol použiť čo najmenej dielcov a šitia aby vynikla čistá línia. Rovnako sme postupovali aj pri tvorení pätovej časti. Tá je čistá bez vzoru. Po záverečnom napnutí na kopyte bol strih orezaný do daného tvaru. Predný diel má malý výstrih na prstovej časti. Návrhy a fotografie finálnej práce nájdete v Príloha PI návrhy, a v Prílohe PII finálne fotografie.

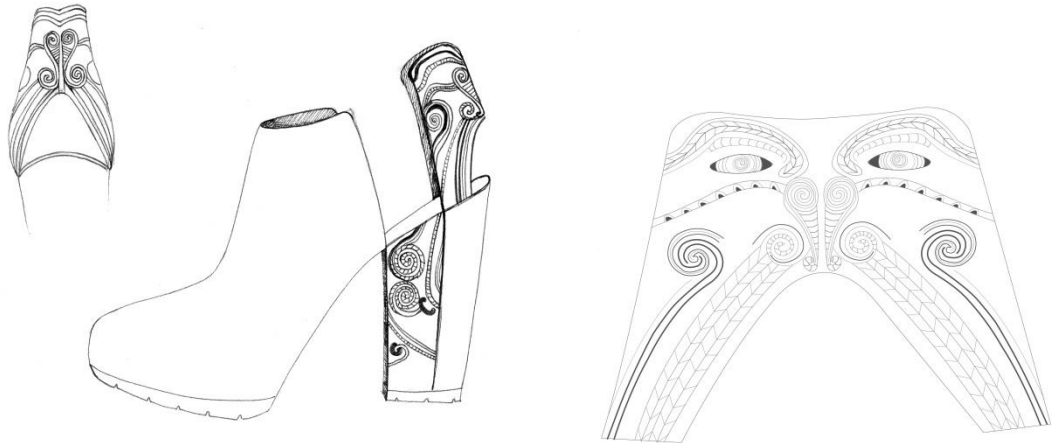
10.5 Model číslo 2

Výroba každého modelu bola takpovediac na rovnaký spôsob. Vylaserovanie následné namočenie a napnutie do tvaru kopyta. Kopytá sú členkové, úzkeho strihu s jemne zaoblenou špičkou. Tento model nemá pätovú časť, ale pretiahnutý vrchový diel tak aby sedel s podpätkom. Podpätky sú drevené obalované usňou tak, aby línie nadväzovali na seba.

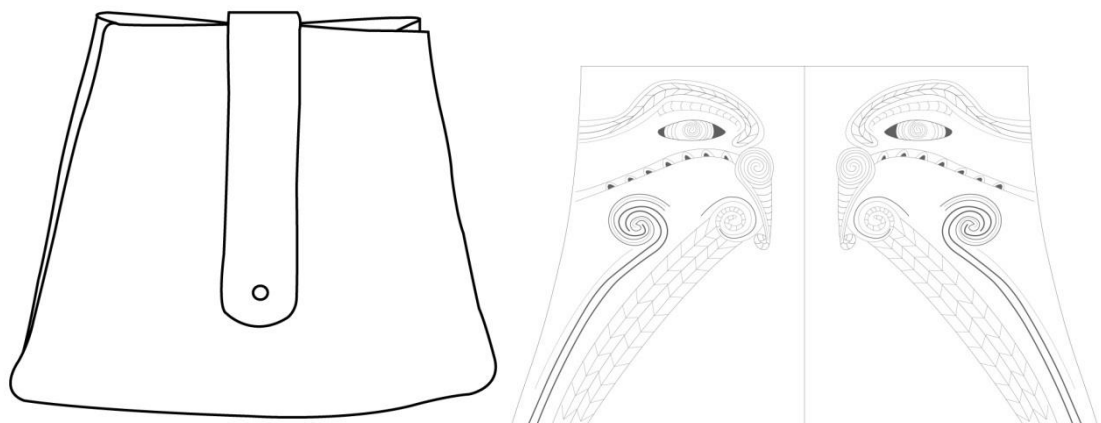
10.6 Model číslo 3

Posledný model z topánok má vylaserovanú päťovou časťou a predný diel má čistú useň. Išlo o vytvorenie kontrastu medzi ostatnými návrhmi. Gumená podošvá bola najprv vybrúsená do tvaru prednej časti kopyta a do tvaru podpätku. Následne ako posledný krok boli tieto časti prilepené.

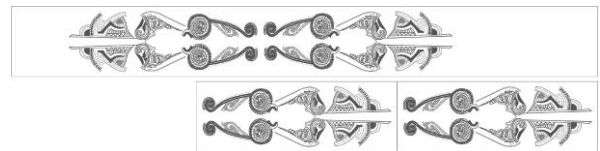
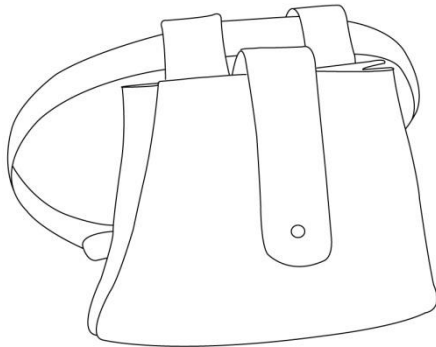
10.7 Model číslo 4

Kabelka do ruky má tvar zrezaného kužela. Pracovali sme s čistou líniou. Predný diel kabelky je vylaserovaný. Zapínanie ako u všetkých modeloch je na klopu a magnetický buldok. Podšívka je kontrastná s prírodnou usňou. Je z bieleho polyestru. Má všitú malú kapsičku.

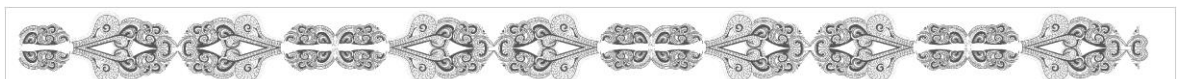
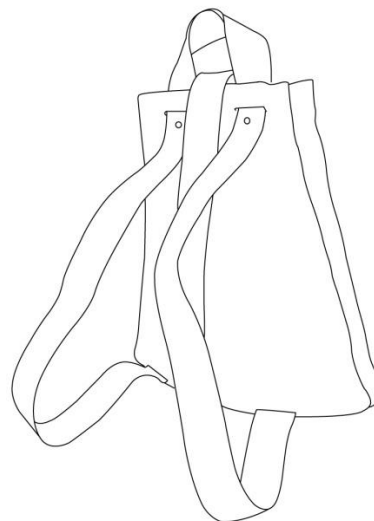
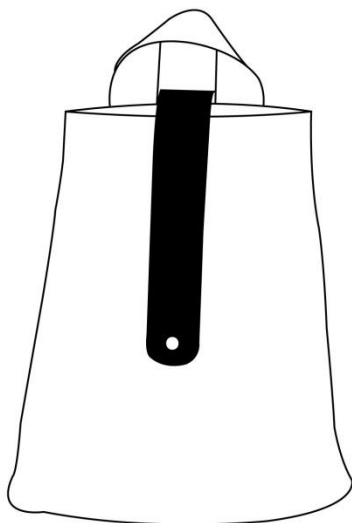
10.8 Model číslo 5

Ľadvinka je druhá v poradí z kabeliek. Je to „redizajn“ ľadviniek z 90. rokov. Pri tvorbe bolo zameranie na použiteľnosť produktu. Obsahuje puzdro na ipod classic. Uchopenie ľadvinky tvorí opasok, ktorý sa zapína pomocou sedlárskeho gombíka. Poloha ľadvinky je nastaviteľná podľa potreby na opasku. Vylaserovaná časť je na klopni a na držiakoch pre opasok.

10.9 Model číslo 6

Posledný model z kabeliek je variabilný. Má funkciu ako vak aj ako kabelka na rameno. Je kužeľového tvaru ako všetky tri kabelky. Základný tvar je čistý, bez vzoru. Ornament je použitý len na klopňu. Tento model je zo všetkých najväčší. V podšívke je tiež všitá malá kapsička.

ZÁVER

Na záver môžeme konštatovať, že kontakt i práca s maurskou výtvarnou kultúrou boli pre nás veľmi prínosné. Naučili sme sa niečo nové a snažili sme sa porozumieť rituálom Maurov pri tvorení Moka. Ich umenie je na jednej strane odstrašujúce, ale na druhej strane má dušu. Výtvarné techniky inšpirované touto výnimočnou kultúrou využili mnohí módni návrhári. Poznatky o nimi vytvorených kolekciách nám priniesli ďalšie pohľady na tému.

Novou skúsenosťou bol pre nás i výber materiálu, ktorý sme pri tvorbe našich výrobkov používali. Triesločinená useň je variabilná, po namočení vhodná na vytvorenie rôznych tvarov v jednom celku.

Téma neobyčajne podnecovala našu kreativitu. Nevyhýbali sme sa rôznym nápadom v strihoch, materiáloch. Snaha robiť veci v čistých líniách však prinášala i mnohé komplikácie. Bola náročná na trpezlivosť a presnosť, čo nebolo vždy jednoduché, keďže materiál nemal presný tvar strihu po navlhčení. Náročné bolo i šitie dielcov. Často sa materiál natiahol aj o niekoľko centimetrov.

Napriek mnohým úskaliam, sme s prácou spokojní. Veríme, že táto nezvyčajná skúsenosť a všetky nové poznatky nás posunuli výrazne dopredu.

Dúfame, že oboznámenie sa s výsledkami nášho úsilia bude, rovnako ako pre nás, obohacujúce pre každého, kto sa usiluje nachádzať inšpiráciu či nové podnety vo výtvoroch a tradíciách možno regionálne vzdialených kultúrnych spoločenstiev, ale v skutočnosti blízkych príťažlivosťou svojej duchovnej ornamentálnosti v mnohom evokujúcej jedinečnosť prejavov našej kultúry. Toto konštatovanie považujeme za určujúce pre naše ďalšie smerovanie a napredovanie.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

- [1] Vicky-dance.infoblog.cz: Karl Lagerfeld. In: [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://vicky-dance.infoblog.cz/clanek/citaty-slavnych-modnich-navrharu-8194/>
- [2] SOBOLIČ, Daniel a Adam MOLNÁR. NEW ZEALAND. In: [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://adamanddanoinnewzealand.blogspot.cz>
- [3] IKAR. *Nový Zéland*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2004, 384 s. ISBN 80-249-0365-2.
- [4] *Nový Zéland*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2004, s. 26. ISBN 80-249-0365-2.
- [5] *Teara: Story: Clothing and footwear manufacturing* [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.teara.govt.nz/en/clothing-and-footwear-manufacturing/page-2>
- [6] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.
- [7] EBELOVÁ, Kateřina. *Maska v proměnách času a kultur*. 1. české vyd. Praha: Grada, c2012, 265 s. ISBN 978-802-4724-706.
- [8] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 16. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [9] COX, Barbara. *Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy*. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. ISBN 978-802-0429-285.
- [10] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 16. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [11] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 62. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [12] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s.65. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [13] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 40. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [14] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 46. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [15] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 48. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.

- [16] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 51. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [17] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s. 5 ISBN 978-80-903957-1-8.
- [18] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.
- [19] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s.16 ISBN 978-80-903957-1-8.
- [20] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, s.28 ISBN 978-80-903957-1-8.
- [21] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 40, 41, 42. ISBN 978-80-903957-1-8.
- [22] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 102. Dějiny odívání. ISBN 8071067806
- [23] ROBLEY, Horatio Gordon. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, c2008, 56. ISBN 978-80-903957-1-8.
- [24] RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny odívání. ISBN 8071067806.
- [25] Turkish Culture Portal is Now Open Source. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: http://www.turkishculture.org/whoiswho/fashion_designer/gul-agis-1694.htm
- [26] Stuff.co.nz. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.stuff.co.nz/life-style/fashion/9175436/Rip-off-or-inspiration>
- [27] Vogue. *Rodarte* [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.vogue.co.uk/fashion/spring-summer-2010/ready-to-wear/rodarte>
- [28] COUTE QUE COUTE. *Anne Sofie Madsen* [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.coutequecoute.blogspot.sk/2009/08/anne-sofie-madsen-tiki-mania-maori.html>
- [29] ANNE SOFIE MADSEN. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.annesofiemadsen.com/info/about>

- [30] GIVENCHY Paris. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.givenchy.com/en/collection-men-spring-summer-2014-show-collection>
- [31] S/S 15 Women's Footwear: Hardware & Details. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.wgsn.com>
- [32] ŠTÝBROVÁ, Miroslava. *Boty, botky, botičky*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 209. Dějiny odívání. ISBN 9788071069867.
- [33] FFOULKES, Fiona. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. V Praze: Slovart, 2012, s. 182-185. ISBN 978-80-7391-602-2.
- [34] S/S 15 Footwear: Materials By. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.wgsn.com>
- [35] Slovník cudzích slov. [online]. [cit. 2014-05-14]. Dostupné z: <http://www.mojslovník.sk/slovník-cudzich-slov/>
- D'ALLEVA, Anne. *Arts of the Pacific Islands*. New Haven, CT: Yale University Press, 2010, 176 p. ISBN 03-001-6412-2.
- TURNER, Peter. *Nový Zéland*. Brno: Computer Press, c2010, 319 s. ISBN 978-80-251-2264-8.
- LASSIG, Angela. *New Zealand fashion design*. Wellington, N.Z.: Te Papa Press, 2010, 528 p. ISBN 978-187-7385-377.
- LÉVI-STRAUSS, Claude. *Cesta masek*. Liberec: Dauphin, 1996, 199 s., [8] s. obr. příloh. ISBN 80-860-1922-5.
- AUGHTON, Peter. *Endeavour: příběh první velkolepé námořní výpravy kapitána Cooka*. 1. vyd. v českém jazyce. Překlad Kryštof Válka. Praha: BB art, 2006, 219 s. ISBN 80-734-1906-8.

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 22 Nový Zéland-Wanaka lake: osobný archív Daniela Soboliča

Obrázok 2 maurská žena:

http://www.vanishingtattoo.com/tattoo_museum/maori_tattoo_images.html

Obrázok 3 mokomokai : <http://quigleyscabinet.blogspot.cz/2011/05/mokomokai.html>

Obrázok 4 maurská maska: <http://blog.allthedumbthings.com/2007/05/09/moko-maori-face-tattoo-mask-by-john-collins/>

Obrázok 5 Otziho tetovanie: http://www.newscientist.com/data/galleries/dn17070-otzi-iceman/buch_iceman_05_02_09-42lr.jpg

Obrázok 6 Otiho tetovanie: <http://www.tattoosymbol.com/timeline/timeline-2.html>

Obrázok 7 moko podpis na listine:

[http://nzetc.victoria.ac.nz/etexts/RobMoko/RobMoko013a\(h280\).jpg](http://nzetc.victoria.ac.nz/etexts/RobMoko/RobMoko013a(h280).jpg)

Obrázok 8 kresba z ciest Dumota D'Urville:

[http://nzetc.victoria.ac.nz/etexts/RobMoko/RobMoko017a\(h280\).jpg](http://nzetc.victoria.ac.nz/etexts/RobMoko/RobMoko017a(h280).jpg)

Obrázok 9 Uhi maurské dlátka: <http://uzzi.cz/2012/12/31/maorske-tetovani/>

Obrázok 10 Gul Agis: <http://www.stuff.co.nz/life-style/fashion/9175436/Rip-off-or-inspiration>

Obrázok 11 Rodarte: <http://mylt.ltcndn.com/files/images/Rodarte0916.jpg>

Obrázok 12 Anne-Sofie Madsen: <http://www.coutequecoute.blogspot.sk/2009/08/anne-sofie-madsen-tiki-mania-maori.html>

Obrázok 13 Givenchy jeseň/zima 2005-2006: <http://www.vogue.co.uk/fashion/autumn-winter-2006/couture/givenchy/close-up-photos/gallery/180339>

Obrázok 14 Givenchy jar/leto 2014: <http://www.givenchy.com/en/collection-men-spring-summer-2014-show-collection/show>

Obrázok 15 mori moko:

<http://artsbasedtandl.wikispaces.com/file/view/MaoriMoko.png/167468687/295x441/MaoriMoko.png>

Obrázok 23 Trendy WGSN: <http://www.wgsn.com>

Obrázok 17 The Mule WGSN: <http://www.wgsn.com>

Obrázok 18 Mini bucked bag – WGSN: <http://www.wgsn.com>

Obrázok 19 Compact backpack – WGSN: <http://www.wgsn.com>

Obrázok 20 WGSN: <http://www.wgsn.com>

Obrázok 21 Lug platformy-Stella McCartney: <http://thebestfashionblog.com/womens-fashion/2013-2014-womens-shoes-by-stella-mccartney>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha P I Návrhy obuvi:

1. Počiatočné návrhy (príloha č.1)
2. Počiatočné návrhy inšpirované mulou (príloha č.2)
3. Návrhy vychádzajúce z mule (príloha č. 3)
4. Finálne návrhy (príloha č. 4)

Príloha P II Finálne fotografie obuvi:

1. Model číslo 1 (príloha č. 5)
2. Model číslo 2 (príloha č. 6)
3. Model číslo 3 (príloha č. 7)

Príloha P III Návrhy Kabeliek:

1. Počiatočné návrhy (príloha č. 8)
2. Finálne návrhy (príloha č. 9)

Príloha P IV Finálne fotografie kabeliek:

1. Model číslo 4 (príloha č. 10)
2. Model číslo 5 (príloha č. 11)
3. Model číslo 6 (príloha č. 12,13)

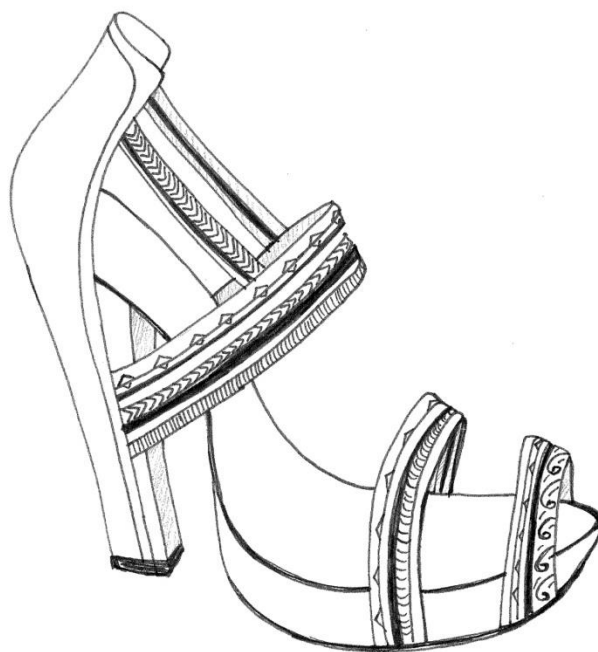
Príloha P V Fotografie kolekcií :

1. Kolekcia 1 (príloha č. 14)
2. Kolekcia 2 (príloha č. 14)
3. Kolekcia 3 (príloha č. 15)

Príloha P VI Korzet :

1. Návrhy (príloha č. 16)
2. Fotografia (príloha č. 17)

PRÍLOHA P I: NÁVRHY OBUVI

PRÍLOHA P II: FINÁLNE FOTOGRAFIE OBUVI

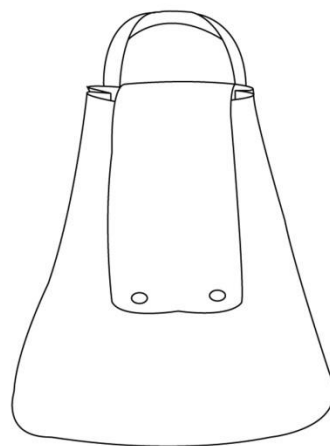
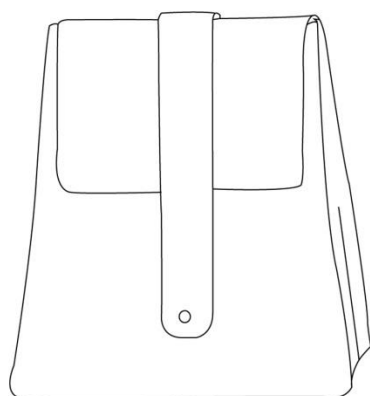
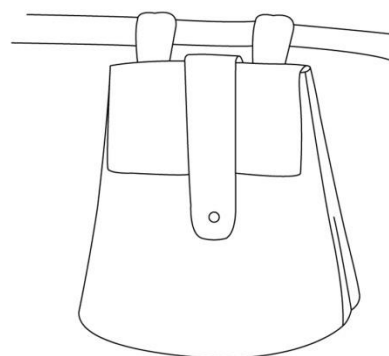
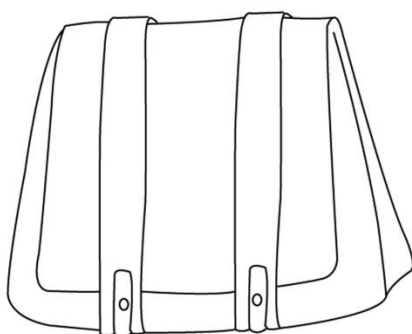
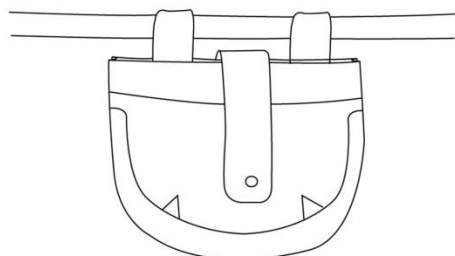
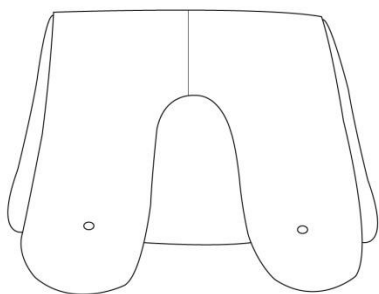

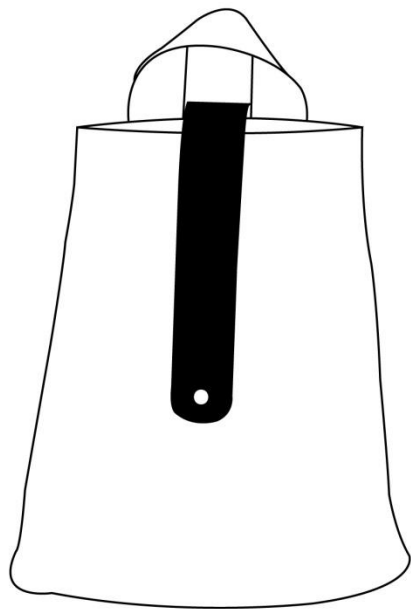
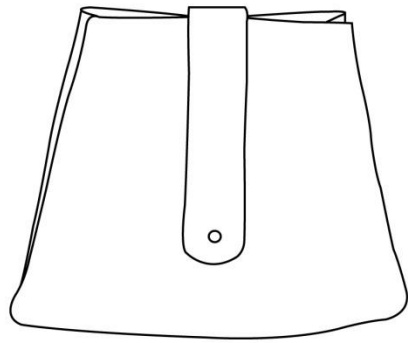
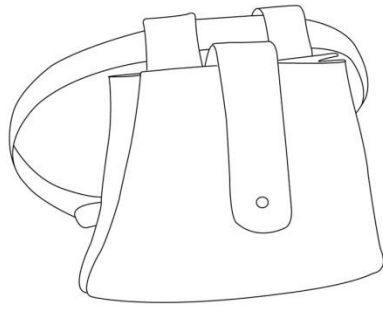

PRÍLOHA P III: NÁVRHY KABELIEK

PRÍLOHA P IV: FINÁLNE FOTOGRAFIE KABELIEK

PRÍLOHA P V: FOTOGRAFIE KOLEKCIÍ

PRÍLOHA P VI: KORZET

